

Camí Ral⁵⁹⁻⁶⁰

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons

Agost de 2025 número 59-60

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons
Edita: Ajuntament de Copons, Àrea Municipal de Cultura
Àngel Guimerà, 8, 08289 Copons, Anoia, Tel. 938 090 000 Fax: 938 090 013
Correu electrònic: clbt.camiral@copons.cat
Disseny i maquetat: espaiGràfic, Igualada
Dipòsit legal: B- 7571 -96
Tiratge: 200 exemplars

Publicació periòdica

Imatge portada: Horts de Copons **Foto:** Iris Muñoz Gómez
Consell Editorial: Maria Gràcia Carreras Verdaguer, Elisenda Mercadal Segura i Núria Pons Torrents
Amb la col·laboració de Teresa Múnera Pascual i Martina Muñoz Mercadal

Sumari

- 3 Editorial
- 4 Què s'està fent...
- 6 La bugada i el manescal
- 8 Un batre tràgic
- 10 Situant les esteles funeràries discoidals de Copons en el mapa de l'art funerari català
- 12 Nou llibre: Les Amazones de Copons
La desconeguda raó de la transhumància
- 13 Descalços i en moviment
- 14 El Festival Som Riures - Mort de Riures
- 15 La Nit de les Ànimes
- 17 Setmana de la Gent Gran
- 19 Copons de Festa
- 22 Quiquiriquí el Nadal ja és aquí
- 23 Per Nadal, neules, torrons i pessebres
- 24 Bastoners de Copons
- 27 Les caramelles desperten la primavera al poble
- 28 Marxa Nòrdica
- 30 El nostre Sant Pere
- 31 I tu què ens recomanes? Núria Pons Torrents - Elisenda Lloró Comella
- 32 Resum de fets, activitats i actes de juliol a desembre de 2024
- 33 Resum de fets, activitats i actes de gener a juny de 2025
- 34 Sílvia Rodulfo
- 35 Soc el Cirera: un estiuejant del poble
- 36 L'aligot comú
- 38 El "walkman". El raspall de dents elèctric
- 39 La balada d'Isaïes Klein
- 42 Les 7 diferències
- 43 Transports i telèfons d'interès

Hem arribat al butlletí 60!

Poc es podia pensar l'equip que va publicar el primer número que en seguirien 59 més. O que al cap de 30 anys es continuarien recollint històries, notícies, activitats, fotografies... i que tothom que volgués podria dir-hi la seva.

El temps passa. Per alguns vola, per altres s'escola lentament. El Camí Ral capta moments de la vida de Copons sense pressa malgrat que el món vagi cada vegada més accelerat i ens arrossegui cap al més i al de seguida.

El Camí Ral arriba a les cases dues vegades a l'any, coincidint amb les festes majors d'hivern i d'estiu, amb seccions fixes com les tradicions, les minientrevistes o els ocells i també amb ressenyes d'activitats, algunes fetes i publicades a les xarxes mesos enrere en el mateix moment que estaven passant. I és que, tot i ser un butlletí informatiu, la força del Camí Ral no rau en la immediatesa de l'actualitat sinó en el recull d'aportacions voluntàries de la gent del poble. El valor del Camí Ral és la col·laboració desinteressada de tots els que hi han aportat el seu gra de sorra durant 30 anys ininterromputs, construint una publicació senzilla però sense publicitat i amb una presentació acurada que s'ha anat actualitzat subtilment.

El temps passa i després de 60 números els petits han crescut, els més grans ens han deixat i alguns de no tan grans també, nous veïns han arribat i cases buides tornen a omplir-se de vida.

Res és per sempre i encara que desitgem molts més anys de vida al Camí Ral pensem que ha arribat l'hora de passar el relleu de la coordinació del butlletí a un nou equip que li doni continuïtat. Després de tants anys de dedicació ho fem amb l'esperança que es reculli amb il·lusió, empenta i noves idees. Que es mantingui de manera voluntària i altruista per col·laboradors i coordinadors, com fins ara, amb el suport de l'Ajuntament i amb l'esperit de ser el butlletí dels que fan, viuen i estimen Copons. I que tots els que hem fet arribar el Camí Ral fins aquí seguim acompanyant-lo.

Col·laboradors, lectors, amics... sense vosaltres no seria possible.

MOLTES GRÀCIES A TOTS!

Núria, Maria Gràcia i Elisenda

Camí Ral 59- 60?

Doncs sí, aquest és un número doble. Al gener no vam poder enllestir el 59 i ara teniu a les mans un butlletí amb els continguts que havien de sortir al de l'hivern i els que s'han preparat pel de l'estiu.

S'inicien les obres de millora de la xarxa d'aigua

El mes de setembre de 2024 es van iniciar les obres de millora de la xarxa d'aigua al municipi. Aquestes actuacions tenen com a objectiu la substitució de les canonades de subministrament per tal de garantir un servei més eficient i reduir les pèrdues d'aigua.

El cost de l'actuació és de 245.569 € finançats per la Generalitat de Catalunya (Departament d'Acció Climàtica) i Diputació de Barcelona en el marc del Programa de Mitigació del Canvi Climàtic.

Se celebra una nova edició d'Experiència Artisania, un mes dedicat a l'artesanía i la ruralitat a Copons i a l'Anoia

El mes d'octubre va tenir lloc la quarta edició d'EXPERIÈNCIA ARTISANIA, un esdeveniment que posa en valor l'artesanía i el món rural, amb activitats repartides per diferents municipis de l'Anoia. Durant tot el mes, el Bruc, la Llacuna, Copons i Sant Martí de Tous van acollir tallers, exposicions, espectacles, xerrades i molt més, amb la voluntat de connectar i oferir propostes de cultura artesana de qualitat al territori, tant pel sector professional com per persones interessades en gaudir de l'artesanía d'una forma més experiencial i lúdica.

Segona edició de la Fira Singular de Cultura Artesana a Copons

Dissabte 19 d'octubre el municipi de Copons va viure una jornada dedicada a la ruralitat i l'artesanía amb la celebració de la Fira Singular de Cultura Artesana. Aquesta segona edició va atraure a un gran nombre de visitants, especialment aquells apassionats per l'artesanía i la cultura artesana, que van poder gaudir de les creacions de 22 artesans i artesanes locals i d'altres indrets del territori.

La fira va convertir els carrers del poble en un autèntic espai de descobriment, amb exposicions d'artesanía contemporània que van incloure treballs en cuir, ceràmica, joieria, feltre, cosmètica natural i més. A més, es va realitzar l'exposició "Mans que Teixeixen Cultura" a la Sala Polivalent on es van exhibir peces de paper, tèxtil, ceràmica i cistelleria així com una mostra de titelles de fil.

El visitant es va poder trobar pels carrers del recorregut l'exposició fotogràfica de l'autora Iris Muñoz "De mans a mans", on els assistents van poder admirar fotografies impreses en grans murals col·locats a les parets de places i carrers (una exposició que també es pot trobar a Sant Martí de Tous, la Llacuna i el Bruc).

La implicació de la comunitat va ser clau per a l'èxit de l'esdeveniment. Veïns i veïnes van obrir les portes dels baixos de les seves cases per acollir els artesans, creant un ambient que combinava perfectament artesanía i patrimoni local. Així ho va destacar l'alcalde de Copons, Àlex Prehn, que va afirmar: "L'èxit de la Fira no seria possible sense la gran implicació de la població. La comunitat de Copons ha demostrat un compromís extraordinari amb l'artesanía i la cultura, convertint aquest esdeveniment en una cita imprescindible."

Copons dona el tret de sortida al Nadal amb una Fira plena d'activitats familiars

El dissabte 14 de desembre va tenir lloc la Fira de Nadal, un esdeveniment que aplega veïns i visitants en una festa plena de tradicions, música i entreteniment.

Al llarg de tot el dia, de les 11 h del matí a les 20 h del vespre, es va gaudir del tradicional Mercat de Nadal, amb una trentena de parades i artesans de diferents disciplines i d'articles nadalencs acompanyat per un programa d'activitats per a totes les edats.

L'Ajuntament formalitza l'adhesió a l'acord comú de condicions per als empleats públics

Dimecres 27 de novembre l'Ajuntament de Copons va celebrar l'acte de constitució de la mesa negociadora amb l'objectiu de formalitzar l'adhesió a l'acord comú de condicions per als empleats públics dels ens locals de Catalunya de menys de 20.000 habitants.

Amb aquesta adhesió, l'Ajuntament de Copons reafirma el seu compromís amb la millora de les condicions laborals del seu personal públic, garantint la igualtat de drets i condicions en el marc establert per l'acord comú per a ens locals de dimensions similars, reforçant alhora la col·laboració entre administracions locals i entitats sindicals.

Copons recupera la vida comercial amb la reobertura del forn de pa artesà i la perruqueria

L'Ajuntament de Copons celebra un nou capítol en la dinamització del municipi amb la reobertura de dos comerços emblemàtics que tornen a donar vida a la vila: el forn de pa i la perruqueria. Aquesta iniciativa, impulsada gràcies a una subvenció singular de la Diputació de Barcelona, és un pas endavant en l'impuls econòmic i social del poble.

El primer d'aquests projectes és la reobertura del forn de pa, que portava nou anys tancat. Els joves emprenedors David Mena i Sara Iborra, juntament amb el seu fill, han apostat per traslladar-se a Copons i posar en marxa un forn artesanal.

El projecte que contribuirà a ampliar l'oferta de serveis al municipi inclou també la reobertura de la perruqueria, que es preveu a finals de 2025, un altre comerç emblemàtic que havia tancat abans de la pandèmia.

Ambdós negocis són gestionats a través d'un concurs públic.

Copons connectat a la xarxa d'aigua de la Llosa del Cavall

Amb la recent connexió a la xarxa d'aigua en alta de l'embassament de la Llosa del Cavall, Copons fa un pas endavant en la millora del subministrament d'aigua potable al municipi.

La connexió s'ha fet efectiva malgrat que les obres encara no estan completament finalitzades, una decisió consensuada després d'avaluar la situació actual i la necessitat de millorar immediatament la qualitat de l'aigua subministrada a les llars coponenques.

Aquesta actuació garantirà una font d'aigua de qualitat i en quantitat suficient per cobrir les necessitats de la població reduint la dependència dels pous de captació, que sovint presenten episodis de contaminació per nitrats.

Fira Singular de Cultura Artesana

Segona edició

Més informació: www.artisania.cat

Així ho va abordar el director de Subministrament d'Aigua Ter-Llobregat (ATL), David Vila, en una reunió amb l'alcalde de Copons per explicar els detalls de la situació del projecte de connexió municipal a aquesta xarxa de subministrament d'aigua en alta.

Des de l'Ajuntament continuarem treballant per assegurar un servei d'abastament eficient i sostenible i informarem a la ciutadania sobre qual-sevol novetat relacionada amb aquesta millora essencial per al poble.

Subvenció per a actuacions d'adaptació al canvi climàtic

L'Ajuntament de Copons ha rebut una subvenció de 28.689,22 € de la Direcció General de Canvi Climàtic i Qualitat Ambiental, organisme del Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica de la Generalitat de Catalunya per dur a terme actuacions de mitigació i adaptació al canvi climàtic.

Aquests fons es destinaran a la creació de zones d'ombrejat al pati de l'escola i a la terrassa del bar de la piscina municipal amb l'objectiu de reduir l'impacte de les altes temperatures i millorar el confort d'aquests espais públics.

Millora dels camins municipals

L'Ajuntament de Copons ha rebut una subvenció de 201.132,80 € en el marc del Programa Sectorial per a la Millora de Camins Municipals 2024-2027, atorgada per la Diputació de Barcelona, a través de la Gerència de Serveis d'Infraestructures Viàries i Mobilitat. Aquest import es distribuirà en quatre anualitats de 50.283,20 € cada any.

Aquesta ajuda permetrà dur a terme actuacions de millora en els camins municipals de Copons, garantint una millor accessibilitat i seguretat per a la mobilitat de veïns, visitants i activitats del municipi.

L'Ajuntament impulsa un nou Pla d'Educació Ambiental

L'Ajuntament va posar en marxa una enquesta per a l'elaboració d'un nou Pla d'Educació Ambiental amb l'objectiu de promoure la sostenibilitat i millorar la qualitat de vida dels seus veïns i veïnes.

El qüestionari permetrà realitzar una diagnosi precisa de les activitats i recursos existents en matèria d'educació ambiental, així com identificar les possibles millores i noves propostes.

Nou model de recollida de residus amb àrees tancades

Es va celebrar una jornada informativa per explicar als veïns el nou model de recollida de residus amb àrees tancades.

Es van exposar els detalls sobre el funcionament de les àrees tancades, la recollida de residus especials, el lliurament de claus per accedir-hi i els serveis complementaris que s'oferiran tant als veïns com als establiments comercials. A més, es va donar a conèixer el calendari previst per a la implementació del nou model i es van destacar els serveis addicionals d'Anoiaverda com la recollida de voluminosos a domicili i la gestió de residus en actes i esdeveniments.

Els voluminosos es continuaran recollint a domicili amb cita prèvia i els establiments comercials disposaran d'un espai específic per a la gestió dels seus residus. 🌸

La bugada i el manescal

Montserrat Galí Segués

A la masia de la primeria del segle passat, els dilluns tocava fer bugada. La mare de bon matí ja posava una olla al foc per escalfar aigua i una altra olla amb cigrons a coure per dinar. Cada dilluns cigrons, ja que s'anaven coent mentre es feia la bugada.

Un cop hagué donat menjar i abeurat les bèsties i hagué esmorzat se n'anà cap al safareig a rentar la roba. En un cossi gran hi posà l'aigua calenta, la pasta de sabó i ho barrejà. Hi tirà la roba blanca: llençols, tovalloles, calçotets, calces, mocadors de mocar... tot ben cobert d'aigua. Ho deixà estovar, remenant-ho de tant en tant. Mentrestant, rentava tota l'altra roba de color. També va posar de nou l'olla amb aigua al foc pel lleixiu. Si l'aigua del safareig es renovava a tota hora, no calia patir massa per esbaldir, ja que mai s'em-brutava l'aigua, era aigua corrent. Però si hi havia escassetat d'aigua, a l'estiu, la mare omplia d'ai-gua un cossi gran i hi feia la primera esbaldida. Allà hi quedava bona part del sabó. La segona esbaldida la feia al safareig. L'aigua és un dels maldecaps de les dones: en necessiten per fer el menjar, per beure, per rentar roba, per netejar la casa, per l'hort, per abeurar els animals... A la masia no pateixen per l'aigua ja que són prop de la riera, on tenen una resclosa i amb un rec fan arribar l'aigua al safareig, a la bassa i a l'hort. També tenen un pou i una cisterna. La mare fent bugada sempre enyora el safareig del poble. Allà, la feina feixuga de rentar roba, que sem-pre recau a les dones i que molt sovint, sobretot a l'hivern, s'ha de fer en condicions d'extrema duresa i esforç, i amb mans plenes de penellons, es con-vertia en un espai de treball i de tertúlia. Les dones, al voltant del safareig, parlaven, s'explicaven experi-ències, remeis, cantaven, rentaven... feien mullader de tot el que passava al poble. Com ho enyora! Ensabonà i donà unes quantes picades amb la pala de rentar per assegurar la penetració de l'ai-gua i el sabó per tota la roba (això ho fa sobretot a l'hivern, per fer la roba menys enterca). Va esbaldir, escórrer i penjar la roba de color als estenedors. Un cop neta, tornà a posar la roba blanca dins d'un cossi i la transportà a la pica del lleixiu. Posà la roba blanca al fons de la pica del lleixiu, la tapà amb unes saques i ho cobrí de cendra que va treure del forn de pa. Per sobre hi tirà aigua bullent. L'aigua calenta dissol les sals alcalines que té la cendra i amb aquesta operació la roba es blanqueja i es desinfecta. Ho deixà a reposar. Anà a recollir ous al galliner i a mirar els cigrons del foc. Després tornà a la pica del lleixiu, la feu escór-rer i tragué les saques amb la cendra, carregà

Cossi

de nou la roba al cossi i ho portà al safareig per esbaldir bé la roba blanquejada i estendre-la. Els llençols els estén sobre l'herba o el rostoll perquè rebin un bon sol. Estava estenent els llençols quan sentí gemegar la mula. —*Què li deu passar?* La sentí remugar de nou. Acabà d'una revolada d'estendre els llençols i se n'hi anà. La pobra mula estava prostrada a terra: ulls tristos, musell aplanat, orelles caigudes... s'hi acostà, la tocà, l'acaronà i l'Escapçada, la mula, restava igual de quieta i pansida. I no havia menjat ni begut res! Pensà que era cosa d'avisar al manescal (veterinari), però aquell dia el seu home havia marxat d'hora per anar a Lleida i el Roc estava esporgant oliveres en un camp molt apartat, així que entrà a casa, es tragué el davantal i explicà a l'àvia el que passava. —*L'Escapçada està ben fotuda!* —i l'àvia sospirà: —*Déu hi faci més que nosaltres! Pobra mula! Ves a buscar el manescal (veterinari), que diuen que és molt entès. Ja vigilo els cigrons!* Engegà el camí cap al poble, lleugera, que ni toca-va de peus a terra. La mula era l'eina de treball més important de la masia. “*No podem perdre-la, ja que a més a més de valer molts diners, una bona mula, com la nostra Escapçada, era difícil de trobar*”. “*Ui l'avi quin disgust si se'ns mor la mula*”. “*I en Roc i en Miquel que tant l'estimen*”. “*El meu home, ja dirà: n'hi ha per tirar el barret al foc*”... Estava amb aquestes cabòries, molt capficada, que ni s'adonava que estava panteixant de tan ràpida com anava. Arribà al poble i entrà a la pri-mera casa, que era ca sa mare, l'àvia Dolors, per demanar si sabien on podia trobar el manescal. Quan la veieren tan sufocada li donaren aigua i li indicaren que el dilluns acostuma a ser al poble veí, a la Granja Gran.

—*Com ho faré, pobra de mi, per arribar-hi!* Sort que en aquell moment l'àvia Dolors no va perdre la calma i pensà que ja era hora de la sor-tida d'escola. Se n'hi anà i tan bon punt va sortir el seu net gran li digué: —*Josep, corre cap a casa, pren el cavall i ves a la Granja Gran a buscar el manescal. Els de la masia tenen la mula molt malalta.* En Josep va quedar garratibat: —*Muntar el cavall, que és cosa que m'agrada molt, però no m'ho deixeu fer gaire sovint? Ja hi corro!* Marxà cap a buscar el manescal i la mare va retor-nar cap a la masia per esperar-lo. El temps passava a poc a poc. La mare caminava amunt i avall del pati patint per l'Escapçada. No podia parar quieta. Va entrar a donar-li aigua, però no en bevia. Per fi va veure aparèixer el cavall: —*“A veure si per salvar la mula ara esclafen el cavall”* —pensà en veure baixar en Josep i el gros manescal (veterinari) de dalt del cavall. Entraren a l'estable i el manescal examinà la mula. Li palpà la panxa, el coll, el cap. Li examinà la boca, els ulls, les orelles, les peülles. Li prengué la temperatura. L'Escapçada s'ho deixava fer tot, i estava molt quieta. També va auscultar-la. —*Ajudeu-me a revisar tota la mula* —exposà el manescal —*a veure si li trobem alguna paparra.* —*Sí, senyor manescal, el que vós digueu. Oi que se salvarà la mula?* —preguntà l'àvia. —*Això procuro!* —afirmà ell. S'hi atansaren i anaren mirant tota la mula. Per fi, en Josep trobà una paparra enganxada a l'interior d'una cuixa del darrere, ben a prop de la panxa. —*Aquí n'hi ha una i de ben botida!* —exclamà. El manescal l'observà i continuaren examinant bé tota la mula. No en tenia cap més. Ràpidament, la mare anà a buscar oli, un retall de roba i unes pinces. Amarà un tros de roba d'oli i el posaren sobre la paparra.

Pales de rentar roba

“Passau bugada que l’aigua és clara; passau-la bé que el riu ja ve”

L'Escapçada, la mula

Aleshores el manescal s'explicà:
—Aquesta mula té febre i sembla que no ha menjat ni begut. Sort que us n'heu adonat! Crec que el que li passa és que la paparra li ha transmès una malaltia: babesiosis (piroplasmosis). Si no us n'haguéssiu adonat hauria pogut patir una anèmia, ja que el bitxo amb què s'ha infectat ataca els glòbuls vermells i després a altres òrgans vitals. Ja n'he trobat altres casos.

—Verge Santíssima! —exclamà l'àvia —Això és dir les coses pel seu nom! Sort que hi hem corregut. Ja podem treure tota la palla de l'estable i cremar-la, que no hi quedi cap paparra.

—No serà de més, encara que generalment les paparres s'agafen al camp. Poden estar fins a dos anys en una herba esperant que passi un animal o una persona per despenjar-s'hi. Aquesta ha buscat la zona calenta entre la cuixa i el ventre. Hi ha clavats el cap per xuclar la sang. Com que no fa mal pot restar-hi molts dies. —aclarí el manescal. La mare afegí:
—La paparra ja estava inflada com una mongeta, feia dies que s'hi havia instal·lat. —I en Josep preguntà:
—Totes les paparres poden fer tant mal?
—No, normalment no passa res, però algunes

La paparra

poden estar infectades amb organismes dolents i els transmeten mentre xuclen la sang. També poden causar malalties en les aus i a tots els animals silvestres. A les persones els causen la febre botonosa, la malaltia de Lyme, la febre recurrent... entre d'altres.

Vigilaven que el drap, ben amarat d'oli, estigués en contacte amb la paparra, així la paparra com que no pot respirar es desprèn. Si no ho fa del tot s'ha de procurar treure-la, tota sencera, amb unes pinces.

—Deixeu reposar la mula uns dies i baixeu al poble a buscar aquest medicament. Li heu de barrejar una cullerada en un litre d'aigua. Que s'ho begui tot. Ho feu dos cops al dia. Si no es refà ja m'avisareu, però estic segur que és la babesiosis.

Amb aquestes que arriba l'àvia Dolors amb la tartana, demanada en préstec a cal Carletes. S'assabenta del que li passa a la mula i s'ofereix per retornar el manescal a la Granja Gran amb més comoditat.

Quan són fora la mare comença a treure la palla de l'estable i la crema en un munt al mig de l'era, mentre l'avi crida al Bitxo, el gos, i el revisa des del musell fins a la cua per veure si té alguna paparra. També revisa bé els guarniments de la mula.

Quan arriben en Roc i en Miquel els fan treure i cremar la palla dels porcs i de les cabres. L'àvia treu la palla dels ponadors de les gallines i en posa de nova i la mare fa el mateix amb els conills.

Per fi seuen a taula per dinar. Quin matí més mogut! Sort que els cigrons es fan sols. En Miquel menja apressat, pren la recepta del manescal i baixa rabent al poble. Sortint d'escola ho anirà a comprar.

Quan cap al tard arriba el pare tots li volen explicar alhora, fil per randa, el que ha passat, tot el que han fet per prevenir les paparres, la medecina que li han de donar... El pare està satisfet de tot el que han efectuat per salvar a l'Escapçada.

—Sou admirables, una família magnífica. Encara que jo no hi sigui tot ha funcionat. Això és formidable i us en dono les gràcies. —i en Roc digué:
—És que l'Escapçada és una mula increïble: molt treballadora, dòcil i amb la seva orella escapçada tots l'estimem.

—I és l'eina més preuada de la masia. Què fariem sense ella? —sentencià l'avi.

—Això mateix, és tan bona com els seus amos. —apuntà la mare —I ara vaig a recollir la roba estesa! Avui estic baldada: la correguda al poble, l'angoixa per la mula, la crema de la palla... ah, i la bugada de bon matí!

—A cada bugada es perd un llençol, però avui per poc, tot fent bugada, no perdem la mula! —proclamà l'àvia.

Agraïments: a les Albes de Can Pèlags. 🌸

El safareig

Safareig de poble

Roba estesa

Pica del lleixiu

Un batre tràgic

Montserrat Galí Segués

Situem-nos a mig juny de principis del segle passat a Can Poal, la masia dels nostres amics que avui li hem posat nom. Tota la pagesia està a ple batre.

—Demà anirem a batre a l'era de sota el pujol. — digué al pare a mig sopar. —Ja sabeu on faran falta mans i manduca!

Abans d'anar a dormir, en Roc i el pare preparen el carro. Carreguen les forques, l'estiràs, el trill, el diable, les ulleres de batre de la mula, la pala de ventar, el rampill, les escombres d'era, els sacs, el garbell, les mesures, el vano...

A les tres de la matinada ja enfilen el camí. En arribar a l'era descarreguen les eines, busquen el corró que tenen mig amagat en un racó i el porten a l'era. Col·loquen el vano al carro (per ampliar la cabuda de garbes), van a carregar garbes dels camps de l'entorn i les porten a l'era de sota el pujol. Aquesta era agafa l'aire de la petita vall i com que està situada prop del coll sempre hi venta. En acabar el 1r viatge de garbes ja arriba en Perot, amb qui fan un intercanvi d'ajuda per les feines del camp.

A les 9 del matí ja han fet tots els viatges de garbes i les tenen totes esteses per l'era i, puntuals com un rellotge, arriben l'avi i l'àvia amb l'esmorzar. Prop de l'era hi ha un parell d'alzines que fan una bona ombra. Allà hi tenen unes pedrotes per seure i és on s'instal·len per esmorzar. Mentre l'àvia el prepara en Roc lliga l'Escapçada, la mula, a l'ombra i li dona el civader, amb un bon grapat d'ordi i aigua. I un cop ben esmorzats comencen a batre.

Baten amb esforç. L'Escapçada dona voltes i voltes a l'era arrossegant el corró i de tant en tant descansa. L'abeuren mentre ells donen volta a la batuda amb les forques. Fa un dia molt calorós. A mesura que avança el dia, el sol sembla que pot encendre la palla tan sols amb un dels seus raigs. I no fa gaire vent.

És migdia i arriba la mare amb el dinar. Porta cigrons, colomins rostits i mel i mató. Tots mengen amb gran delit. El Bitxo, el gos, remena la cua. Espera que li donin bocins d'aquell menjar que fa tan bona olor. En Perot satisfet expressa:

—Sempre sou bones cuineres les mestresses de can Poal!

Havent dinat es posen a fer migdiada. L'àvia és la primera de buscar un racó per jeure, tot dient: *—Jo he estat tot el matí apedaçant sacs i estic cansada com si hagués fet anar l'estiràs per l'era!* *—Però has fet una bona caminada de casa fins aquí i segur que a estones portaves el cistell —* comenta el pare. La mare vol tornar a casa, on sempre hi ha feina, però l'avi li diu:

—Caram, has pujat a ple sol carregada amb tot el dinar i ara no et mereixes fer una mica de becaina? Va dona va, que la feina ja espera.

Així que tots busquen un catau d'ombra sota les alzines per fer la migdiada. Ràpidament s'abal·teixen i queden adormits. Les mosques voleien enganxoses i mig adormits les venten i les cigales canten sense parar per atraure a les femelles. L'àvia, que tenia el son i l'olfacte molt fi, es va despertar sentint una forta olor de fum. Mira al seu entorn i veu una fumerada que surt de darrere el pujol. Molt esglaiada desperta a tothom.

—Desperteu-vos, hi ha foc, foc, foc!

En comprovar-ho, l'alarma és general. Un incendi a plena calor i amb els camps plens de garbes podia ser una gran desgràcia.

En Roc corre cap a dalt del pujol, puja marges i s'enfila com un esquiol. Mentre en Roc puja al turó enganxen el carro a l'Escapçada. En Roc arriba a dalt esbufegant i amb un gran crit informa:

—Foc a can Garrigosa! La pallissa crema!

El pare, en Perot i en Roc, camps a través, corren cap a Can Garrigosa. L'avi pren el carro. Deixa l'àvia, la mare i el Bitxo a la masia i, fent córrer l'Escapçada tant com pot, baixa al poble. Busca el campaner que ràpidament puja a tocar el toc de foc al campanar. En sentir el repic tothom acudeix a plaça i l'avi els diu:

—Foc a la pallissa de Can Garrigosa! — i tothom s'esgarrija i un rere l'altre exclamen:

"Quina desgràcia!" "Pobra gent! I amb aquesta calor!" "El Cisco i la Lluïsa que no prenguin mal"

"L'hem d'aturar, aquest foc!" "Potser encara no haurà corregut gaire, maleït foc!" "Anem-hi, vinga!"...

Al poble hi ha poca gent, molts són a batre, però el ferrer, el forner, el fuster... dones joves... tothom qui pot surt cap a Can Garrigosa. L'avi carrega el carro de gent i els transporta cap allà.

Mentre el pare, el Roc i en Perot corren cap a la pallissa, el pare crida a en Roc, que va més avançat:

—Rooc! Agafa algunes branques llargues de garric per apagar el foc!

En Roc pensa que posar més llenya al foc era ben estrany. Però agafa uns bons brancatges de garric. Ja l'atrapen i tots tres junts arriben a Can Garrigosa.

Tota la pallissa crema com l'infern. Les flames són altíssimes. Algunes bigues del fons ja han caigut ben cremades. La Lluïsa vol tirar una galleda d'aigua a la paret que dona a la cort de la truja quan una biga encesa cau, rebota i li pica la cama. Entre el cop i la cremada la pobra dona cau a terra dins la pallissa. El pare hi corre i l'estira. Amb el Roc la porten lluny de la pallissa. Tant la ferida com la cremada no tenen bon aspecte. Gemega de dolor però els diu:

—Mai us podem agrair la vostra ajuda. Feu, feu, jo ja em quedo aquí.

El foc ja passa de l'era cap al camp. En Cisco es desespera. Per sort altres homes, que treballaven pel camp, han vist el fum i també hi han acudit. S'organitzen:

—Uns hem d'evitar que el foc passi a la casa, els altres hem d'evitar que el foc surti del camp i prengui al bosc i altres camps.

Amb les branques piquen les flames per apagar-les. Hi tiren palades de terra. La calor és sufocant, però tothom s'esforça tant com pot per acorrallar el foc i evitar mals majors.

Per fortuna arriba el carro amb reforços del poble. L'avi veu la Lluïsa ferida i demana ajuda per pujar-la al carro i portar-la a curar al poble. La Lluïsa pateix un fort dolor i ho agraeix, i ja marxen quan ella crida:

—Els nens, els nens!

*—On teniu la mainada? —*li pregunta l'avi.

—Els hem deixat al lloc més allunyat de la pallissa, al galliner. Allà estaven més segurs.

*—Vaig a buscar-los. —*li diu l'avi, que en notar que el vent s'aviva exclama emmurriat *—Vatua l'olla, ara engega la marinada!*

Va a buscar els menuts. Els troba molt espantats, tremolant... Els diu que els porta amb la mare i... els puja al carro. Avisa a un dels homes que batalla perquè el foc no prengui a la casa:

*—M'emporto els nens, el gos i la Lluïsa al poble, digues-li a son pare —*i sentint la truja cridar diu:

— i traieu la truja de la cort, que es crema!

Tots treballen de valent per apagar aquell foc. Mica en mica el van accorralant. Són hores llargues de lluita. Per sort aconsegueixen que el foc no s'estengui a altres camps i boscos. De la masia s'ha cremat la pallissa, el cobert de la premsa, la cort de la truja, el cobert de la llenya ...

Del poble arriba un nou carro amb menjar i aigua. En Cisco està abatut i agraït. Pregunta per la Lluïsa:

—Ja l'han curat i amb els nens són a casa nostra, a Can Poal. Diu en Roc.

El Roc s'ha quedat a fer vigilància nocturna, amb els seus amics del poble, per vigilar que no revifi el foc. Una nit llarga i amb forta olor de fum. Al matí arriba un altre carro del poble amb més aigua, menjar i gent per canviar el torn dels que vigilen que el foc no revifi.

En Cisco, rebentat, aclaparat i mig exhaust agraeix a tots, una colla d'emascarats, l'ajuda indispensable que li han donat:

—Això és un desastre! Però sense vosaltres el desastre hauria sigut immens. Tota la casa i camps i boscos..., qui sap fins a on..., tot seria cremat. Mai us podré correspondre. Ara, si es queda un grup vigilant, baixaré al poble, haig de comunicar aquest desastre a l'amo.

Puja al carro i tot i l'esgotament no s'adorm, està inquiet pel comunicat que ha de fer a l'amo que viu a Barcelona. Com que el coneix bé, fa temps que n'és el masover, creu que no es prendrà gens bé aquest incendi. Però no li calgué fer cap informació a l'amo, ja que algú ja l'havia avisat. Arriben a la plaça, molta gent envolta en Cisco i el compadeix, li ofereix suport, o l'anima. Tot d'una se sent una botzina d'un cotxe que frena. És l'amo. Baixa del cotxe enfurismat. Tanca la porta amb força i dirigint-se a la gent crida:

—Què feu contemplant a aquest desgraciats! Foteu el camp i deixeu-me'l per mi aquest miserable!

Aparta a la gent a empentes, s'acosta a en Cisco, l'agafa per la camisa, el fa trontollar contra el carro. I sense deixar-lo diu a grans crits:

—Carallot, babau, beneït, calçasses, mig home... que ets incapaç d'aturar un foc.

—Senyor Josep, ha estat un accident, incontrolable.

—Calla i no t'excusis. Tot allò no era teu, era meu. Era meu! Ho saps, oi?

—Sí senyor Josep, però...

—Tanca el bec ruc. Que ets un tanoca, un ximplet, un tòtil...

Cada cop arriba més gent a la plaça i el Sr. Josep cada cop està més sufocat, desbocat, i sacseja el Cisco com un ninot. El ferrer li diu:

—Mira Josep, va ser un foc sense control, en un dia molt calorós...

—Tu també vas a favor seu? Muts i a la gàbia! No et vull sentir. Mira que defensar a aquest desgraciat.

—i en Pere, pagès de tota la vida intervé:

—Josep, tot el poble hem sortit a apagar el foc. Amb l'experiència que tenim tots, ja que més d'un foc hem apagat, no vàrem aconseguir aturar-lo aviat.

—Tu també? Talla la xerrameca! — però en Pere no calla:

—Josep, hi érem tots! Tots! Tot el poble! Tu t'estimes la terra i la casa. Doncs encara tens la terra i la casa. Què vens a cridar aquí, quan no necessites per viure el que se t'ha cremat. Calma't una mica si us plau!

Sembla que el Sr. Josep reflexiona una mica, queda pensatiu, però de cop es torna a inflar:

—No necessito els vostres consells. Prou. He vingut aquí a fer una cosa i la faré: Tu Cisco, infeliç, fracassat..., ara sí que seràs un descamisat i un pidolaire perquè et desnono de casa meua i dels meus camps!

—Senyor Josep, pietat! Tinc tres fills i la dona, on voleu que anem?

—A pastar fang! Un home que no és capaç de fer-se càrrec d'una casa i uns camps no mereix compassió. —el Pere torna a intervenir:

—No prenguis decisions precipitades, si més no fins que hagis vist el que ha passat.

—He dit prou i és prou. Ja pots tornar amb aquest carro a la masia, recull els quatre trastos miserables que hi tens i fot el camp! Bon vent i barca nova!

—No, per pietat, no em feu fora de casa —ageno-llat li prega —em deixeu sense casa i sense feina. Pietat!

El Sr. Josep no diu res més. Venta un cop de bastó al Cisco, gira cua, puja al cotxe i marxa cap a Barcelona.

La plaça resta muda. Tothom quiet. Desnonar un home de casa i feina és molt gros. En Cisco plora ajupit a terra. Finalment el forner parla:

—Aquest Josep tota la vida ha estat igual: un nen intractable, un jove arrogant i fanfarró i ara un amo sense ànima. Què penses fer Cisco?

El Cisco rumia una mica i al final, sanglotant, diu:

—Els fills esglaiats, la dona cremada, el bestiar esgarriat, estic en deute amb tots vosaltres, amb tot el poble que m'ha ajudat i, estic sol al mig del no-res. Maleït sia tot plegat i aquest amo que m'ha fet patir una pila d'anys per, finalment, fúme'm al carrer... Pujo cap a can Poal, on han recollit a la dona i els fills, i provaré de tornar en si.

Caminant lentament, esgotat, en Cisco agafa el camí de Can Poal, la masia dels nostres amics. En Roc el segueix. Ell també està esgotat, més de 30 hores sense dormir. Ha viscut per primer cop un munt d'experiències noves: el foc, la còlera i mal- dat del Sr. Josep, la injustícia sobre un pobre home bo i tenaç... i el seu cap bull d'idees en silenci:

“Mai hauria dit que el foc es pogués desbocar d'aquesta manera, fa por, té una força immensa! Hem hagut de ser tot el poble per apagar-lo. Però el pitjor de tot és el que li passa al Cisco. Ell, un home noble i treballador, que lluitava per millorar una finca que no era seva i ara s'ha quedat sense res, amb una mà al davant i l'altra al darrere... Això és injust! Una cosa així no pot ser veritat! Sort que el Sr. Boix, a qui portem les terres, no és roí com

el Sr. Josep... No sé què dir al Cisco. Què haig de fer?”

I el Roc continua caminant al costat del Cisco, muts tots dos. Una bona forma d'acompanyament.

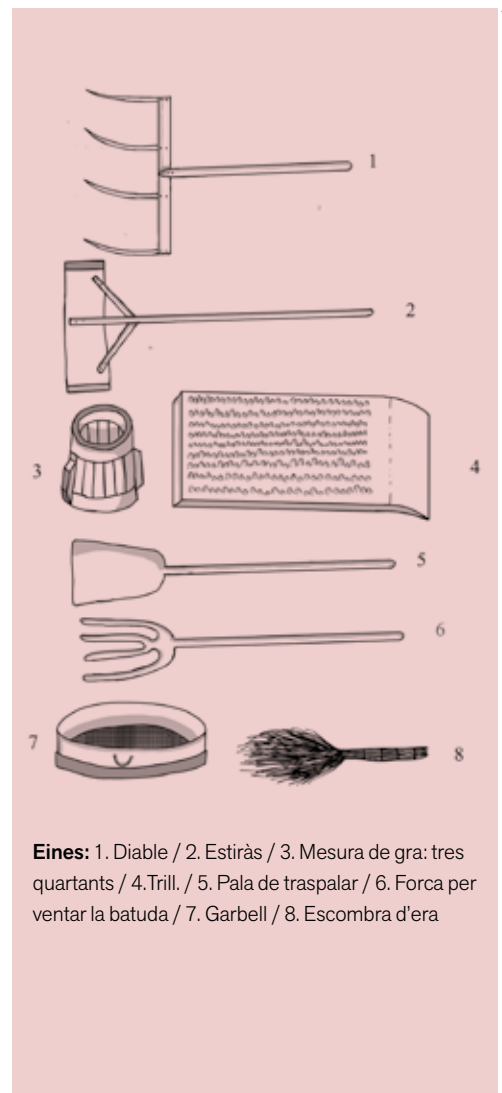
En ser prop de la masia el Bitxo surt a rebre'ls. Amb el seu lladruc alerta a tota la casa de que ja arriben. La Lluïsa, amb molts treballs, surt fins al pati de la masia. S'hi troben tots. En Cisco explica la topada amb l'amo. Tots resten glaçats, muts.

—No tenim res, Lluïsa! —diu en Cisco abatut i ella se li llença als braços i li diu:

—Ens tenim a nosaltres!

Nota: Els desnonaments eren legals, en el Directori de Primo de Rivera, llei vigent pel que fa a masoveries, però calia donar un any de temps als masovers per trobar nova masoveria. Com que hi havia molts masovers els propietaris desnonaven fora llei i els masovers no anaven a la Justícia, ja que això els feia rebels als ulls dels altres propietaris i els era més difícil trobar nova masoveria on treballar.

Agraïments: Aina Nieto Tudó pels dibuixos ❀

Eines: 1. Diable / 2. Estiràs / 3. Mesura de gra: tres quartants / 4. Trill / 5. Pala de traspalar / 6. Forca per ventar la batuda / 7. Garbell / 8. Escombra d'era

Situant les esteles funeràries discoidals de Copons en el mapa de l'art funerari català

Àngels Solà Parera

L'activitat constant i l'interès pels temes funeraris de l'agutzil de Copons, l'Oriol Pi i Canals, l'ha portat a localitzar tres esteles funeràries discoidals procedents del vell cementiri que estava a tocar de la rectoria i l'església, on ara hi ha el pati de l'actual escola. Una d'elles estava dins de l'antic edifici rectoral i les altres dues es conserven en una casa particular on les han preservat de danys i d'una possible desaparició (per sostracció). En la celebració de la darrera Nit de les Ànimes, una de les esteles ha estat exposada en una mena de monument funerari a l'edifici de La Barraca i en aquest context vaig ser convidada a fer una petita xerrada sobre aquest particular element funerari que en el passat va tenir una gran presència a Catalunya, almenys en algunes zones. Es qualifiquen de discoidals perquè la seva part més important té forma de disc, en el que hi ha tallats diferents símbols que remetien en part a certes creences en el més enllà o fixen l'ofici o altres dades de la persona enterrada i dels seus familiars, que possiblement també van ser sebollits en el mateix lloc.

Aquestes peces van ser presents en gran part de la geografia europea i les més antigues són de l'Edat Mitjana. A Catalunya se'n van tallar i es van fer servir com element funerari almenys fins al final del segle XIX –i no del XVIII, com es diu en algun escrit– quan en els nous cementiris s'aixecaren els pisos de nínxols, però al País Basc sembla que el seu ús ha perdurat fins l'actualitat.

Són obres rústiques que a la Segarra històrica –que també integra la comarca actual de l'Anoia– les feien els picapedrers, majoritàriament

locals, amb pedra del país de poca qualitat. Exposades en els cementiris, a la intempèrie, moltes s'han malmès, però miraculosament també es conserven peces ben antigues que mantenen tot el seu missatge.

Aquestes particulars escultures han estat objecte d'estudi des de la dècada de 1920 sobretot per etnògrafs i historiadors medievalistes. A Catalunya destaca la recerca que en va fer Josep M. Miró i Rosinach (Barcelona 1925–2008), un particularíssim amateur que el 1987 va publicar el llibre *Esteles funeràries discoidals de la Segarra*.¹ Va ser el resultat de tretze anys de recerca, anant de poble en poble en un 600 els dies de vacances i caps de setmana, segons m'ha explicat la seva vídua Josefina Magriñà que va ser la secretària i xofer perfecta. Fill d'un restaurador de mobles barceloní –però d'arrels urgellenques–, Miró estudià Belles Arts i fou un dibuixant i pintor magnífic (conegut com el pintor de la Segarra) que va acabar guanyant-se la vida com a director de la secció de disseny gràfic de la discogràfica Belter i com a *freelance*. També va ser un bon fotògraf. Els coneixements de dibuix i fotografia van fer que aquesta obra no només tingués un plantejament i un text interessantíssim sinó també una excel·lent il·lustració. Era autodidacte però sempre va estar en contacte amb grans estudiosos, destacant entre ells l'arqueòleg i historiador Eduard Ripoll i Perelló (Tarragona 1923 – Barcelona 2006), que després de diferents càrrecs a Barcelona va acabar essent director del *Museo Arqueológico de España*, a Madrid, i el medievalista i catedràtic de la Universitat de Barcelona Manuel Riu i Riu (Manresa 1929 - Sant Llorenç de Morunys 2011) que va escriure el sintètic i molt interessant pròleg del llibre de les esteles. Josep M. Miró, a més, va escriure diferents estudis de caràcter històrico-artístic sobre l'edat mitjana i va fotografiar els cantants i músics de la casa Belter.

Cal dir que aquest any se celebra el centenari del naixement de J. M. Miró i que aquest juliol a Maldà se li ha fet un acte de reconeixement de la seva obra polifacètica, posant una placa a la façana de la casa que heretà de la família en aquest poble (al número 37 del carrer Jesús). També s'han exposat les seves pintures al castell de Concabella des del primer diumenge del juliol. Crec també convenient mostrar una fotografia de Miró en una de les seves prospeccions sobre l'art funerari perquè il·lustra com en els anys setanta encara es podien veure les làpides discoidals en la funció que els era pròpia, clavades a terra en el cementiri. La fotografia va ser feta en el de Pelagalls (Plans de Sió) per la seva esposa Josefina Magriñà quan ell preparava el llibre sobre les esteles funeràries discoidals.

Aquest important estudi identificà 476 peces en 71 llocs diferents, especialment en cementiris. A l'Anoia pròxima a Copons trobà làpides a Igualada (4), Montmaneu (2), els Prats de Rei (2), la Manresana (3), Argençola (2) i Clariana (3, almenys alguna en l'església del nucli de Contrast). Tanmateix, hi manquen les referències a les làpides de Copons, on se n'han conservat tres, com hem dit, i també les de la Guàrdia Pilosa,

Les set làpides discoidals de la Guàrdia Pilosa

Entrada al cementiri de la Manresana adornada amb 3 làpides

Exposició d'esteles a Preixana

Làpida funerària discoidal del 1895 al mur del cementiri de Belianes

Làpida de Copons amb les eines de picapedrer gravades

on n'hi ha set. Aquesta mancança es deuria al fet que les de Copons no estaven a la vista enlloc del poble i, segurament, passava el mateix amb les de la Guàrdia Pilosa. Cap dels dos llocs tampoc ha estat mencionat en el llistat que en van fer Joan Menchon i Josep Gallart en un article del 1997 perquè no han fet recerca en aquesta zona i s'han limitat a mencionar les que Josep M. Miró enregistrà en el seu llibre.²

La singularitat de les esteles de Copons

A diferència de poblacions que han conservat moltes d'aquestes làpides (sovint trencades i/o en molt mal estat) com Preixana, amb 74 exemplars, Sanahuja amb 65, Vinaixa amb 30, o Ciutadilla amb 19, Copons només compta amb les tres esteles esmentades. Això, però, no resta importància ni a les peces ni a la població perquè presenten certes singularitats que aclareixen la cronologia de la vigència d'aquest tipus d'obres en la seva etapa final i obren alguna pregunta nova sobre la seva execució.

Les particularitats d'aquestes esteles dins del context català són tres: 1/ que estan força ben conservades; 2/ que la que ha estat exhibida té inscrita una data molt tardana, del 1885, la qual cosa explica el seu bon estat de conservació (només en conec una altra amb una data també "recent", la que hi ha al mur del cementiri de Belianes a l'Urgell, que porta inscrit l'any 1896 (vegeu la fotografia); 3/ destaca que el gravat de l'altra cara mostri les eines dels picapedrers (vegeu les fotografies), ja que n'hi ha poques amb aquest tipus de decoració referent a oficis. Per últim, el fet que en dues de les 3 esteles coponenques hi hagi el mateix relleu amb les eines mencionades. Aquesta és una particularitat que porta a fer-nos algunes preguntes. Qui les va fer? Eren obra d'un picapedrer local? Per què n'hi ha dues d'iguals? Per pensar què va passar, segurament val la pena recordar que al poble en el segle XVIII hi havia un "mestre de molins", com assenyala una inscripció en una de les cases del barri de la Roquera que, com indica el seu nom, està al peu de la pedrera que entre els anys 1930-1978 va alimentar una petita fàbrica de ciment.³ El mestre de molins, a part de tallar les pedres per a moldre blat en aquestes instal·lacions —entre Veciana i Copons hi va haver set molins hidràulics—, podia fer altres tipus de peces sobre pedra com les làpides funeràries. Ell o els seus ajudants picapedrers podrien ser els autors d'aquestes làpides, una activitat que bé van poder mantenir els seus successors en aquest ofici en el poble.

On convindria conservar-les?

La ubicació de les esteles funeràries discoidals, en les localitats que en tenen, actualment és molt variada i totes tenen una història al darrere.⁴

Josep M. Miró Rosinach en un cementiri on hi ha esteles a terra

Les que en tenen poques sovint les mostren sobre el mur del cementiri com passa a la Manresana (veure la fotografia), a Montblanquet o a Belianes. Al Vilet, la que hi ha està adossada a la paret de l'església que emmarca un lateral del cementiri. A Maldà, una està ancorada en el mur que mena al portal d'entrada al nucli antic del poble i una altra està en un magatzem de l'Ajuntament. A la Guàrdia Pilosa, que en té set, es mostren encastades en una estructura de ferro a manera d'una escultura situada en el cementiri, al costat de l'església (veure la fotografia).

En poblacions que en tenen moltes s'ha optat per catalogar-les i conservar-les en un espai tancat. En el cas de Preixana, les més ben conservades i interessants s'han museïtzat dins de la capella de Sant Llorenç (veure la fotografia) que a la vegada és l'espai social del poble; tanmateix, la gran majoria estan emmagatzemades. A Ciutadilla totes estan en un magatzem esperant l'ocasió de ser mostrades en algun entorn històric. A Sanahuja estan "plantades" dins de la capella de Santa Magdalena després de ser trasladades del cementiri on tenien una funció decorativa.⁵ A Preixana també van tenir aquesta funció en el parc de la població abans de ser ubicades en el local mencionat.

En definitiva, no és fàcil decidir quina és la millor ubicació de les esteles funeràries discoidals. És millor posar-les a la vista, la qual cosa permet un recordatori constant de l'existència de la mort i tenir presents els avantpassats, o bé resguardar-les en un lloc tancat. Es faci el que se'n faci amb les de Copons, ara ja es poden afegir al llistat de peces existents ajudant a omplir el mapa de les poblacions que han conservat aquestes obres tan especials de l'art funerari català. 🌸

Làpida funerària discoidal de Copons, 1885, en mans de l'Oriol

1. Josep M. MIRÓ I ROSINACH (1987), *Esteles funeràries discoidals de la Segarra. Aproximació a un significat simbòlic*, Barcelona, Grup de Recerques de les Terres de Ponent – Fundació d'Història i Art Roger de Belfort.

2. Joan MENCHON i Josep GALLART, *Esteles discoidals funeràries de l'Urgell. Un patrimoni menystingut*, Urtx: Revista Cultural de l'Urgell, 10, p. 55. <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/7924651.pdf>.

3. Natalia MUÑOZ (2006), *Breu història de la fàbrica de ciment*, Camí Ral 22, p. 14. Fàbrica de ciment de Copons: <https://patrimonicultural.diba.cat/element/fabrica-de-ciment-el-ciment-la-cimentera>.

4. El cas de Ciutadilla és un exemple del recorregut que poden haver tingut aquestes peces, vegeu: Josep Gallart i Joan Menchon, *Les esteles discoidals funeràries de Ciutadilla (L'Urgell)*, Urtx: Revista Cultural de l'Urgell, 11, p. 44. <https://raco.cat/index.php/Urtx/article/view/169008>.

5. Jordi BIBIÀ (2018), *Les esteles funeràries discoidals de Sanaüja*, <https://www.septimaniaedicions.com/cat-foto-8823-foto.html>.

Nou llibre: Les Amazones de Copons

Ricard Espelt Rodrigo

A finals de l'any 2024 s'ha publicat el llibre “Les Amazones de Copons” com a resultat del projecte que amb el mateix nom recupera i fa valdre el paper fonamental de les dones en la història de Copons al llarg dels darrers dos-cents cinquanta anys.

Aquest llibre recull de manera sintètica el resultat de la recerca realitzada per la historiadora Àngels Solà Parera i l'artista visual Neus Solà Cassi durant la seva residència a inLoft, a la primavera de 2023, que es va materialitzar en una exposició de gran format als murs del poble.

A través de fotografies, textos explicatius i un sistema de codis QR que enllaçaven l'exposició amb una plataforma virtual, *Les Amazones de Copons* va mostrar a les places i carrers de la vila sis àmbits laborals on les dones han deixat una empremta indiscutible: la casa, l'agricultura, els serveis, l'educació, la indústria i la creació. Un recorregut que connecta el passat amb el present i posa de manifest com el treball femení ha estat clau tant per a la comunitat de Copons com per a la societat en general.

Aquest llibre és un homenatge al treball de les dones —tant remunerat com no remunerat—, sovint invisible, però sempre essencial. Mitjançant la recerca històrica, les entrevistes a les coponenques i la creació visual, *Les Amazones de Copons* va més enllà de ser un estudi de cas: és un mirall a la història del treball femení en altres poblacions de Catalunya, un testimoni de la persistència i l'evolució d'un treball que ha estat fonamental per a la construcció de la nostra societat.

Aquesta publicació i el projecte han sigut possibles gràcies a un conjunt d'entrevistades i informants: Calamanda Prats Palomas (Copons, 1920); Magdalena Parés Vidal (Copons, 1932 – 2024); Lourdes Pujols Pratdesaba (Sta. Eugènia de Berga, Osona, 1943); Josefina Tomàs Closa (Copons, 1943); Àngels Pascual Castells (Sopeira, Osona, 1950); Concepció Torrents Martí (St. Pere de Copons, 1943), Rosa Jiménez Mata (Villanueva del Rosario, prov. de Màlaga, 1950); Mercè Muns Botines (Sant Martí de Sesgaoles, 1957); Montserrat Rodrigo Salgado (Manresa, 1954); Clara Rossy Ramírez (Barcelona, 1962); Ana Párraga Ruiz (Granada, 1962); Imma Lloró Torrents (Copons, 1969); Elena Gudayol Llacuna (Copons, 1976); Carme Tomàs Olmo (Barcelona,

1976); Jorgina Serrano Vives (Barcelona, 1978); Iris Muñoz Gómez (Madrid, 1982); Laia Fitó Parera (Pobla de Claramunt, 1993); Cristina Queralt Salat (Calaf, 1988); Ricard Espelt Rodrigo (Manresa, 1973); Queralt Espelt Prieto (Manresa, 2005); Txell Espelt Prieto (Copons, 2007); Teresa Closa Bertran (Copons, 1947); Meritxell Martí Carreras (Copons, 1983); Alba Tosquella Roig (Lleida, 1970); Anna Carretero Garcia (Igualada, 1961); Libertad Fernández Garrido (Igualada, 1982); Salvador Sala Padrós (Argentona, 1959); Ángeles Medina Molina (Ribarroja d'Ebre, 1960); Elisenda Mercadal Segura (Copons, 1971); Anna Closa Pujabet (Copons, 1970); Meritxell Espelt Rodrigo (Manresa, 1975); Olga Sabat Rojas (Igualada, 1965); Laura Gutiérrez Fernández (Avilés, Asturies, 1972); Carola Baños Rodolfo (Copons, 1992).

Les Amazones de Copons és un projecte de Neus Solà Cassi i Àngels Solà Parera.

L'edició de la publicació, que s'ha realitzat amb el suport de la Diputació de Barcelona i l'Ajuntament de Copons, és de Ricard Espelt i el disseny de la portada de Jordi Oms.

La pàgina web del projecte (en construcció): <http://www.lesamazonesdecopons.com/> La descàrrega de la publicació en pdf, que té una llicència Creative Commons BY SA, es pot realitzar a través de www.inloft.cat.

La desconeguda raó de la transhumància

El dissabte 7 de setembre, en el marc de la 4a edició de la Mostra hortícola i del tomàquet, es va presentar a Copons “La desconeguda raó de la transhumància”, amb text de Jaume Ortínez i fotografies de Maria Gregori.

El llibre, editat per Edicions del Rec el gener de 2024, posa l'accent en la importància dels camins de transhumància i rutes utilitzades per pastors i ramats per anar a cercar les pastures pirinenques, les carrerades, que enllacen ciutats i viles enmig d'un ric entorn rural i que han constituït des de

temps immemorials llera de vida, de treball, d'intercanvi i de relacions humanes.

La finalitat primera de les ovelles dels ramats transhumants era fer llana per fer-ne teixits d'abrigar i els autors conviden a rescatar de l'oblit el rastre d'edificis que testimonien la producció tèxtil als peus de la carrerada. A prop d'Igualada (Jorba, Copons, Santa Coloma...) i tirant amunt cap a Solsona, en enclavaments on hi havia rierols amb aigua suficient per a generar la força productiva necessària, ens descobreixen nocs i estricadors, senzilles manufactures on es treballava amb aquests dos tipus d'acabats de la llana.

Aquests camins van fixar una població capaç de donar peu a noves idees de producció, de negoci i, al capdavant, de sostenibilitat.

DESCALÇOS I MOVIMENT

Cristina Queralt Salat

Des de fa uns anys a l'escola de Copons donem importància al moviment de les criatures i al caminar descalços per un millor desenvolupament personal i de les capacitats d'aprenentatge. Us ho expliquem.

A la planta dels peus hi ha un dels receptors més poderosos del nostre cos. Anar calçats bloqueja al cervell de sensacions claus, limitant el potencial cognitiu i el seu benestar, talment com portar guants ens priva de sensibilitat a les mans i sovint de control; i com més aparatosos siguin aquests o més ajustats, pitjor.

Quan s'estimulen els peus al anar descalços el cervell rep molta informació sensorial que millora els processos d'aprenentatge, redueix l'estrès i l'ansietat i fa que estiguem més connectades a l'entorn.

En un món on la informació ens arriba majoritàriament per estímuls visuals, creiem que és més important estimular la resta de receptors del cos.

Si entreu a la nostra escola veureu que dins les aules els espais són oberts i no hi ha cadires i taules per tothom i és així per un motiu.

Creiem que seure en cadires durant molta estona pot comportar tenir futurs mals d'esquena. En canvi, estar asseguts al terra ens augmenta la flexibilitat. Aquesta posició obliga els músculs i les articulacions a adaptar-se a una postura diferent de l'habitual d'estar a una cadira. Seure a terra activa músculs de les cames, cadera i esquena i això contribueix a una millora de la mobilitat a llarg plaç. Moltes pràctiques de meditació i *mindfulness* recomanen seure a terra ja que ens aporta més calma i ens redueix l'estrès i l'ansietat.

Tenir espais oberts on els infants puguin moure's lliurement i trobar el seu lloc per tal de fer les tasques i desenvolupar-se és clau pels aprenentatges. Maria Montessori en els seus estudis ja deia que com més moviment, més desenvolupament intel·lectual: el moviment és una activitat sensorial que té connexions directes amb el cervell.

La feina de tot infant és aprendre, doncs hem d'incorporar moviment dins del seu aprenentatge. Sense aquest moviment li serà més difícil poder interioritzar els nous conceptes.

Els nostres avantpassats van aprendre a expressar-se a partir del moviment, però és la parla el principal motor que inicià el desenvolupament cognitiu. El nostre entorn ha canviat —en això hi estem tots d'acord— i de la mateixa manera que abans per aconseguir alimentar-se, vestir-se o cobrir una sèrie de necessitats diàries havien de moure's i fer un exercici físic determinat, ara aquest esforç no ens cal. El problema que tenim és que el nostre cos continua igual de codificat que els dels nostres avantpassats, per als quals l'activitat física era una estratègia evolutiva ineludible per adaptar-se a les exigències de l'entorn.

L'exercici repercuteix en la connectivitat cerebral, modificant-ne la seva estructura i les funcions del sistema nerviós. Una de les estructures que creix i que ens interessa per la seva funció en els processos de memòria és l'hipocamp.

Si ens traslladem en el camp educatiu, el que fa l'alumnat cada dia a l'escola és establir noves connexions entre neurones. Cada operació matemàtica, cada procés lingüístic i coneixement que adquireix està sostingut per milers de connexions entre neurones que apareixen i desapareixen en funció de l'ús. Atès que és durant l'etapa escolar quan hi ha més possibilitats d'adaptació, desenvolupament i modulació del cervell (plasticitat), apareix la neuroeducació, camp derivat de la neurociència, la qual té com a objectiu el desenvolupament de nous mètodes d'ensenyament i aprenentatge tot i combinant la pedagogia i els descobriments en neurobiologia i ciències cognitives (David Bueno, 2017).

"Hem d'aixecar els nostres estudiants de les cadires i fer que es moguin!", afirma Ratey (2008), apostant per la combinació entre neuroeducació i exercici físic.

Així doncs, l'equip de l'escola Quatre Vents de Copons donem importància i hem pensat l'espai per una millor salut del cos, del seu moviment i del seu entorn per tal que aquest estigui en les condicions més òptimes per poder aprendre. 🌸

El Festival Som Riures – Mort de Riures es consolida en la seva tercera edició

Èxit de públic i participació en la tercera edició del Festival Som Riures - Mort de Riures de Copons, que es va celebrar el primer cap de setmana d'octubre i que va dedicar tota la seva programació al tema de la mort. Una aposta plena d'humor i sensibilitat que va emocionar al públic i va servir per trencar tabús obrint la mirada al voltant d'aquest tema des de tots els àmbits i per a totes les edats.

Dissabte a la tarda centenars de persones van participar en els diferents tallers de relats, il·lustració i construcció de fanalets per a la Nit de les Ànimes, així com a la gimcana familiar

en què, tot jugant i experimentant amb materials naturals, es reflexionava sobre el pas del temps i la transformació. També la instal·lació participativa *El viatge* de la companyia Tombs Creatius va incitar a la reflexió sobre la mort des de la sensibilitat i el respecte. La tarda va acabar amb la gravació en viu del pòdcast de Narración, amb una presentació molt amena del llibre *Fins aquí hem arribat* d'Amadeu Carbó i Jordi Cubillos.

La part més escènica del festival es va viure diumenge al matí, on els més matiners van gaudir de l'emocionant proposta *Adeu*, *Peter Pan* de Festuc Teatre i l'actuació de trapezi i teatre de la Cia. Polígonos amb *Ecos d'aigua*. *Le Voyage* del clown Jam va posar la cirereta al festival, enamorant el públic amb el seu humor divertit i sensible.

Amb aquesta tercera edició, el Festival Som Riures – Mort de Riures consolida la seva aposta pel món del circ i les arts de carrer, però mostrant al mateix temps que des de les arts escèniques i la cultura es pot tractar qualsevol tema amb respecte, sensibilitat i sentit de l'humor.

L'èxit de públic ha acompanyat el Festival des del seu naixement, l'any 2022, quan va sortir com una proposta cultural i lúdica de qualitat orientada principalment al públic familiar. En aquesta edició s'ha col·laborat estretament amb la Comissió Nit de les Ànimes de Copons, que en els darrers anys ha pres embranzida amb una proposta per la nit de Tots Sants que vol recuperar l'essència tradicional de la festa, honrant els difunts i reflexionant sobre el fet de la mort.

El Festival també ha creat sinergies amb el Centre de Cultura i Recerca Contemporània InLoft i el Festival Electra. Un dels artistes participants, Diego G, va fer una residència artística a Copons que va culminar amb la intervenció artística d'una caixa de llum del poble, i una altra a Igualada, reflexionant sobre la mort.

El Festival s'organitza des de l'Associació Cultural i de Recerca de Copons, amb el suport de l'Ajuntament de Copons i la Diputació de Barcelona. ✿

LA NIT DE LES ÀNIMES

Cau la nit a Copons. Torxes i tabals, capes i caputxes, llànties i candeles, tot és a punt per començar. De sobte un ruixat intens posa l'ai al cor de tothom. Un ruixat, però, tan intens com curt, que no impedeix que comenci la celebració. Acte seguit, a la plaça Ramon Godó, damunt l'empedrat encara moll, l'esbart dansaire Cor de Catalunya inicia la “dansa del mortitxol”, una dansa de vetlla popular que es ballava al País Valencià de manera espontània davant la casa dels difunts albats.

Acabada la dansa, Copons se sumeix en la foscor. Tan sols una rastellera de llànties tremoloses il·lumina balcons i portalades per tot el poble, amb l'ancestral propòsit d'acompanyar les ànimes en el camí de retorn a casa. Seguidament la Mort toca el corn des del balcó de cal Poldo i ens recorda que hi ha un temps de morir. Els guies empomen les teies, els tabals marquen la cadència i el seguici acompanya la gent fins a la placeta, sota el balcó de cal Segura, on ja ens aguaïten les trementinaires. I des del balcó, en una representació plena d'ironia i bon humor, ens parlen dels misteris de la mort i de la vida i marquen les pautes de la celebració: el recapte, l'ofrena del llaurer, l'escriptura de missatges pels difunts... Finalment, acompanyades pel so sord i llunyà del tabal quadrat, canten la *Jota de morir* just abans que la Mort, com a fil conductor de la nit, torni a aparèixer per recordar-nos, a toc de corn, que sempre hi és present.

Comença el recapte. Xics i grans segueixen el rastre de les llànties i transiten entre portals i aparadors: l'altar comunitari abillat amb mobles i eines antigues i una estela funerària recuperada al poble mateix, on qui vulgui hi pot deixar records dels seus difunts; l'aparador de l'Ajuntament, on hi ha representats dos símbols, la Bruixa i la Llum, amb l'explicació del que representen en aquestes dates; en un altre portal s'hi figura l'enterrament d'un albat (infant menor de 7 anys) de principis del segle passat per lligar-ho amb la dansa que es mostrava al principi de la celebració i que es ballava per acompanyar a les famílies quan se'ls moria un fill petit; i encara en un altra casa hi trobem dos taüts de cartró,

pintats pels participants als tallers del festival Mort de Riures que ens conviden a reflexionar sobre diferents possibilitats d'enterrament i l'impacte mediambiental que suposen. Cada lloc compta amb una explicació breu i concisa del que hi ha representat.

Acabat el recapte amb el toc de campanes tothom es dirigeix a la placeta de Sant Magí, on les trementinaires ens indiquen que comença la pujada en comitiva fins al cementiri. Novament apareix la Dama de la Dalla, que a toc de corn ens recorda que la mort és certa, però l'hora incerta. En silenci, i seguint l'estela que deixen els guies amb les teies, es desfà el camí del cementiri. Un cop a dalt, agombolats per la música que brolla d'un baix i un violoncel, tothom fa l'ofrena i es cremen a la foguera llaurers i missatges pels difunts. Per acabar, sota l'atenta mirada del guardià del foc i la xamana, la Mort retorna al cementiri tancant les portes darrere seu. Fora queda la gent, assistents emmudits, envoltats per una atmosfera de respecte i un silenci que fa mal a les orelles.

Des de la Comissió volem agrair enormement la implicació dels veïns i veïnes en la celebració: l'obertura de cases, la participació des dels diferents àmbits (escènic, logístic...), la cessió d'espais i enguany, també poder disposar d'un local que amablement ens han cedit. Tot això fa possible que la Nit de les Ànimes pugui esdevenir allò que es pretén i tingui un impacte important en la comunitat.

També volem destacar que en aquesta edició ens van acompanyar persones d'altres pobles que venien a viure la celebració per després adaptar-la al seu municipi. La difusió d'aquesta nova mirada en la celebració d'aquesta nit és un dels objectius de la comissió de la Nit de les Ànimes, que no vol que esdevingui una nit multitudinària a Copons sinó que cada poble ho pugui adaptar a la seva realitat i s'emmarqui en una jornada de record i respecte als difunts participada per tota la comunitat.

La celebració de la Nit de les Ànimes és el punt culminant de tota la proposta didàctica sobre la mort que volem fer al llarg de l'any. Properament proposarem xerrades, tallers i presentacions de llibres per donar espais i anar trencant el tabú massa arrelat al voltant del fet de morir. 🌸

LA NIT DE LES ÀNIMES i FESTIVAL MORT DE RIURES

QUÈ HEM FET I QUÈ FAREM

Des de la Comissió La Nit de les Ànimes ens plau donar-vos a conèixer les activitats (xerrades, col·loquis, tallers formatius i presentacions) que hem anat fent durant els darrers mesos, així com els projectes i novetats que estem preparant dins el marc del festival Mort de Riures i la Celebració de La Nit de les Ànimes. És un afany nostre proposar activitats de tota mena que ens ajudin a crear una dinàmica al voltant del fet de morir, que el rescati de l'amagatall social en el que sovint està immers. Volem fer didàctica per ajudar a assumir la mort com el fet natural que és, a conviure-hi amb naturalitat, respecte, estima i el record als que ens han precedit en l'experiència meravellosa de viure. I ens agrada molt que ens hi acompanyeu.

EL QUÈ HEM FET

Viure o morir

Dos processos per aprendre.

Els dies 15 de febrer i 15 de març vam poder assistir als tallers formatius *Viure o morir*, a càrrec de Ricard Díaz, psicoterapeuta clínic i de Silvia Álvarez, experta en acompanyament emocional. Amb elles vam poder tractar temes com la gestió de la pèrdua, models de viure, l'acte de morir, el procés de la mort i les seves etapes, paradigmes, creences i fisiologia. La formació va tenir lloc a la sala polivalent i anava dirigida a la ciutadania en general, però també a professionals de l'àmbit educatiu i de la salut.

Mésdemi

Mètode i carpeta

El 5 d'abril, al Celler de l'inLoft, l'Imma Tàpies ens va presentar el projecte *Mésdemi*. L'Imma, és la creadora d'aquest Mètode, que resulta molt pràctic i d'un alt valor emocional. Una eina que ens ajudarà a abordar els temes de la vida que ens preocupen, il·lusionen o que és bo que tinguem resolts, pensant en el dia a dia i en el dia que ja no hi siguem. Una forma d'ordenar el nostre llegat, per a nosaltres i per als que queden. El Mètode agafa forma

en una carpeta que, per sí sola, ja és un objecte preciós, una petita obra d'art que ens mostra l'amor i la dedicació amb què ha estat creat.

Vida al final de la vida

Cures pal·liatives, principis i objectius

El 23 de maig a la sala petita va tenir lloc la xerrada a càrrec de la Clara Lago, infermera de PADES (Programa d'Atenció Domiciliària i Equips de Suport) del Consorci Santitari de l'Anoia i docent a la Universitat de Lleida. La Clara ens va explicar com, des del programa d'atenció, acompanyen les persones en els darrers moments de la seva vida. Amb un enfocament integral: atenent no només les necessitats físiques sinó també les necessitats socials, emocionals i espirituals, i respectant la dignitat del pacient i el seu entorn.

Viure la mort

La Directa

El 6 de juny va tenir lloc a la sala polivalent la presentació del documental *Viure la mort*, de La Directa; un mitjà informatiu, cooperatiu, que tracta temes d'actualitat, investigació, debat i anàlisi, deslligada de cap grup econòmic i que es finança únicament per mitjà de les subscripcions. El documental explora quin espai té la mort al nostre entorn i quins límits condicionen els comiats i els dols. Amb una aproximació polifònica —des dels àmbits sanitari i social, el sector funerari i l'activisme—, *Viure la mort* posa sobre la taula els impactes d'haver-la invisibilitzat, alhora que la possibilitat de recuperar-la de l'esfera privada i la mercantilització. La projecció no va deixar ningú indiferent i va donar peu a un interessant col·loqui que ens va permetre reflexionar al voltant del fet de morir, el dol i diferents alternatives al negoci funerari.

EL QUÈ FAREM

Festival Mort de Riures

El proper 4 d'octubre tindrà lloc una nova edició del Festival Mort de Riures. Un any més ens hem

esforçat per presentar un programa atractiu, per a un públic familiar, amb un seguit d'espectacles, tallers i activitats que, esperem i desitgem, us agradin i ens ajudin a trencar tabús al voltant de la mort, amb humor i respecte.

Podrem gaudir de tres espectacles:

B.O.B.A.S.

Companyia: Jimena Cavalletti

Un trio de clown clàssic i contemporani alhora, que ens farà riure de coses bàsiques. Una banda musical humil organitza cerimònies d'enterrament, però aquesta vegada el capellà i el mort no arriben. Aquestes tres dones amb la seva música, durant el retard del difunt, comparteixen juntament amb la família i amitats una espera summament incòmoda... i còmicament desastrosa.

Distans

Companyia: Vol'e Temps

Un espectacle de circ i teatre en equilibri perfecte i un llenguatge viu i actual. Un pacte, un codi secret, una càpsula del temps, una promesa... D'aquí a 20 anys en el mateix lloc, a la mateixa hora. El temps passa i la distància és inevitable, però no té per què suposar l'oblit. Com deia la cançó, "20 años no es nada"... Dos personatges que troben la manera de poder seguir junts en la distància, encara que la vida els porti per camins diferents.

Humortal

Companyia: Homo Sípiens

Espectacle gestual, itinerant, de final incert i riures assegurats. Des que tothom crema els seus morts, els cementiris han anat tancant. Quatre enterraments a l'atur i amb un taüt, han arribat a la ciutat i miren de trobar el lloc de la cerimònia. En el seu camí errant els succeiran coses sorprenents i delirants. Un espectacle que omplirà els carrers d'humor, per morir-se.

SETMANA DE LA GENT GRAN

Immaculada Lloró Torrents

També podrem participar en les diferents activitats:

Taller d'escriptura: epitafis. T'has preguntat mai què voldries que s'hi llegís al teu epitafi? I al d'un parent, un amic, o... un enemic? L'escrivim?

Taller d'il·lustració. Pintarem i estergirem amb plantilles un taüt de mida natural.

Circuit En trànsit. Hem preparat un recorregut per diferents espais on podreu gaudir de micro-sessions de cinema, teatre, contacontes i exposicions. Un trajecte des del qual també us convidarem a participar en un joc de pistes per gaudir tant petits com grans.

CELEBRACIÓ NIT DE LES ÀNIMES

Un any més i ja en seran cinc, el 31 d'octubre celebrarem la Nit de les Ànimes. Enguany amb l'Agrupació Manresa, que ballaran la Dansa de Mort, inspirada en les danses macabres medievals. Com sempre seguirem la corrua acompanyats de guies, tabals i les trementinaires.

Continuarem amb el recapte, el toc de campanes i, finalment, la pujada al cementiri per posar el colofó cremant a la foguera els missatges pels difunts, amb la presència de la Xamana i el Guardià del foc, i agombolats pel so del duet de corda. Aquest any estem especialment contents de poder estrenar torxes de carrer i fanalets que han estat dissenyats pel Sergi Bueno, professor d'enginyeria a la UPC i veí del poble. També presentarem nous espais didàctics que estem acabant de preparar. Una altra novetat és la que surt de les mans incansables i creatives del David i la Sara, del forn El pa del David, que han concebut el Pa d'Ànimes. Un pa que vol ser el recordatori d'aquells panets que es donaven com a ofrena i es repartien en rituals ancestrals de record i fraternitat.

Finalment, volem agrair molt sincerament la col·laboració de totes aquelles persones que d'una manera o altra hi participen, desinteressadament, amb molta empena i il·lusió i sense les quals res de tot això seria possible.

Gràcies, moltes gràcies. 🌸

Del 16 al 22 de maig vam viure una setmana plena d'activitats que van fer gaudir a tothom, amb un munt de moments per recordar. La cosa va començar amb una xerrada sobre "Envel·liment i Salut" a càrrec del Dr. Clotet, un expert en malalties infeccioses i immunitat. Va parlar sobre la importància de la recerca per prevenir malalties i ens va donar consells per mantenir-nos joves com caminar més i menjar millor. El Dr. Clotet va respondre un munt de preguntes i va estar molt a prop de la gent.

Un dels moments més especials va ser el dinar de germanor, on vam poder gaudir d'un àpat tots junts, un fet que sempre ajuda a reforçar els llaços entre nosaltres. El dinar va començar amb un bon aperitiu, seguit d'una fideuà i un pastís *sacher* que va fer les delícies de tothom. La regidora de Benestar i Serveis a les Persones, la Susanna Guix, va aprofitar aquest moment per expressar el seu agraïment a la gent gran del poble, destacant el paper fonamental que tenen dins la comunitat i la importància de compartir aquests moments junts.

Després ens vam emocionar amb el recital de cançons dels anys 70 a càrrec del tenor Josep Aznar. Aquest és el segon any que ens visita i va tornar amb un repertori renovat que va despertar molta nostàlgia. No només va oferir-nos un gran concert, sinó que el seu caràcter senzill i proper va fer que tots ens sentíssim com a casa. Va interactuar amb el públic de manera natural, va compartir rialles i fins i tot ens va convidar a cantar junts. Quan va arribar el moment de *Clavelitos*, vam acabar tots cantant a una. Un moment molt emotiu!

El taller d'emocions, amb Neus Sanz, també va ser molt especial. L'actriu va guiar-nos en una sessió per expressar les nostres emocions, i va ser una tarda plena de sentiments. Per acabar, vam fer una parada per berenar, amb xocolata desfeta i pa torrat gràcies a Cal Turull. Un detall que va agradar a tots.

Una de les activitats més entretingudes va ser la tarda de jocs, on vam poder passar una estona divertida jugant i compartint bons moments. Un dels jocs que més ens va fer riure va ser el del "pollo". Sense dubte, aquest moment va ser dels més divertits de la tarda! La risoteràpia

SETMANA DE LA GENT GRAN

Immaculada Lloró Torrents

va ser una bona manera de començar, amb activitats que ens van fer somriure i relaxar-nos. Però el plat fort va ser el bingo musical, que va posar un punt final ideal a la jornada. Les cançons dels guateques van animar l'atmosfera i ens van fer cantar una mica. A més, els premis, consistents en paneres amb productes locals, van ser la guinda del pastís.

També vam tenir una sessió teatral amb l'associació Artixoc, on vam reflexionar sobre els drets de les persones grans i els estereotips que moltes vegades ens afecten. Va ser una activitat súper enriquidora i molt divertida.

Un dels moments més esperats va ser l'excursió a Penelles i la Casa dels Àngels. Va fer un dia esplèndid i vam començar la visita al poble de Penelles, famós pels seus murals. Un guia local ens va explicar la història del poble i ens va mostrar els murals més impressionants. Després vam gaudir d'un dinar a la Torre del Remei, amb una xatonada i fideuà en un entorn tranquil i molt agradable, on també vam tenir l'oportunitat de visitar la botiga del celler. Algunes persones van aprofitar per fer un passeig pels jardins i el llac, mentre d'altres van gaudir de la sobretaula i una bona conversa.

Per acabar el dia vam visitar La Casa dels Àngels, un museu molt singular amb una col·lecció increïble de coses de Michael Jackson i una mica de màgia. Al final de la visita, el Mag Lari va aparèixer per saludar-nos i fer-nos una foto de grup per immortalitzar el moment.

El viatge en autocar va ser força entretingut. Entre rialles i cançons vam fer que el trajecte passés ràpid i de manera agradable, gaudint de l'estona junts i creant bons records.

Volem destacar també un gest molt bonic que va tenir l'alcalde, que juntament amb la Susanna va acompanyar de bracet a la senyora més gran del grup durant la passejada pel poble i la visita a la casa-museu. Aquest tipus d'acompanyament mostra com totes les activitats estan pensades i adaptades perquè tothom, incloent-hi les persones més grans o aquelles amb més dificultats de mobilitat, puguin participar i gaudir-les amb comoditat.

Volem fer un agraïment a tots els participants per fer d'aquesta setmana una experiència tan especial i plena de moments únics. Sense la seva energia i il·lusió aquestes activitats no serien el mateix. I, per descomptat, volem destacar la importància que té la gent gran del nostre poble. Són ells qui, amb la seva experiència i vitalitat, ens ensenyen cada dia el veritable sentit de la comunitat. Esperem que l'any vinent puguem tornar a viure moments igual de màgics i, qui sap, potser serem encara més i millor.

Fins l'any que ve! 🌸

FESTA MAJOR 2024

Comissió de Festes de Copons

Aquest any la Comissió de Festes, com a novetat, va decidir fer un concurs per escollir quin seria el cartell de la Festa Major i la portada del programa. Hi va haver força participació tot i el poc marge que es va donar. Un cop es van tenir els dibuixos dels participants es va convocar el jurat format per la regidora Imma Lloró i en Ricard Espelt, que després de debatre una estona van decidir la que seria la guanyadora i la menció especial.

La guanyadora va ser la nova veïna i futura fornera Sara Iborra, coneguda com “la Colorins”, que amb el seu bonic disseny va guanyar un val de 60 € per gastar a l'Abacus i ser la portada del programa de la Festa Major i el cartell.

Per altra banda es va fer una menció molt especial a la coponenca Quima Closa Múnera pel seu bonic dibuix del poble, el qual va ser escollit per estar dins les pàgines del programa de Festa Major. A part la Quima va rebre un val regal de 30 € per gastar a l'Abacus.

Des de la Comissió volem agrair a tots els que van participar i felicitar de nou a les guanyadores, esperem que aquest any es repeteixi.

L'altra novetat va ser fer un pregó de festa major, aquest a càrrec dels joves del poble, que amb bon humor i simpatia ens van entretenir i divertir a tots.

Per segon any consecutiu es va tornar a realitzar el concurs de guarnir els carrers. Aquest any el guanyador va ser el carrer del Raval amb una guarnició molt marítima i original.

També vam gaudir del truc, la cercavila, la nit jove i el corre carrers, el campionat de 3x3, el torneig de futbol sala, el repic de campanes, un taller de serigrafia, la gimcana i moltes altres activitats. Ha estat una festa major molt participativa i estem molt contents.

El colofó final va ser el tradicional sopar de fi de festa i el bingo.

CASTANYADA 2024

Un any més la Comissió de Festes va fer un sopar per celebrar la castanyada. Va ser una botifarrada just després de la Nit de les Ànimes. Aquest any vam comptar amb l'actuació del mag Aleix Ferrer, que amb els seus trucs i il·lusions ens va entretenir a tots, grans i petits.

Un altre gran moment de la festa va ser poder tastar per primera vegada els panellets d'en David, el nou forner de Copons.

Regidora Imma Lloró i Ricard Espelt amb els cartells

Pregó Festa Major

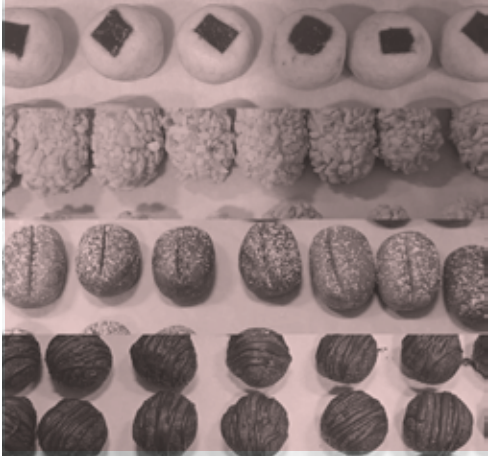
Moment de l'actuació del mag Aleix Ferrer

Decoració Carrer del Raval

Truc 2024

Panellets d'en David

PATGE FARUK I
CAVALCADA 2024/2025

Com cada 26 de desembre ens ha visitat el Patge Faruk acompanyat del llibre blanc i el llibre negre. Tots els nens del poble van poder donar la carta al patge, fer-se una foto i emportar-se una piruleta. Bé, també es van emportar quatre consells per millorar en alguns aspectes i sobretot, alegria i felicitacions.

El dia de la cavalcada va ser una tarda-nit molt emocionant. Els patges van arribar acompanyant els tres reis d'Orient amb les torxes i els timbals.

En arribar a Sant Magí, els tres reis i el patge Faruk van fer una paradeta per saludar a tota la canalla, repartir quatre caramels i fer les primeres fotos. Seguidament la canalla del poble va fer un petit teatret per finalment fer entrega de la clau del poble a Ses Majestats.

Per finalitzar vam poder gaudir del discurs d'arribada del Rei Ros des del balcó de l'escola, que va donar el punt d'inici al repartiment de paquets per les cases dels infants i grans.

SANT SEBASTIÀ 2025

Sant Sebastià ha arribat i amb ell la festa major d'hivern.

El primer acte va ser el divendres a la tarda: la contacontes i músic Núria Planell ens va oferir un conte molt musical i entretingut dirigit als petits de casa, però que tots vam gaudir i ballar. L'acte va acabar amb una xocolatada per a tothom.

El dissabte al matí el poble de Copons va poder gaudir de la primera cursa d'hivern com a novetat d'aquest any. Va ser molt participada ja que era per a totes les edats amb diferents distàncies i a més, tenia la novetat que aquesta vegada la cursa passava per dins el nucli del poble, cosa que la feia una mica més especial. Des d'aquí agrair novament la gran feina de la Paula Rubiralta i tots els que van ajudar a que fos una realitat.

La festa va continuar a la tarda amb el ball de tarda amb l'orquestra Som-hi Band i el tradicional ball de la crespella, aquest any ja del forn de Copons.

A la nit es va fer un sopar amb truites i embotit i un bingo. Per acabar la nit va venir el DJ Bouette a amenitzar la nit jove.

El diumenge, en sortir de missa, es va poder gaudir del vermut, aquest any amb l'actuació musical dels The Buckets Brothers, que amb la seva música a ritme de swing, dixie i rock&roll ens van fer passar a tots una molt bona estona i va posar punt i final a la festa major d'hivern 2025.

Arribada Patge Faruk

Teatret dels nens

El Patge Faruk de camí a la primera casa

Rei Ros

La contacontes Núria Planell

Primera cursa d'hivern

Ball de la crespella

El vermut amb The Buckets Brothers

CARNESTOLTES

El dissabte 1 de març grans i petits vam celebrar el carnestoltes amb una rua passada per aigua seguida d'un concurs de disfresses molt participat, amb premis molt variats i originals, tot amenitzat per un *speaker* amb molta empena que ens va fer passar a tots una molt bona estona mentre pujàvem i baixàvem de l'escenari per presentar les nostres disfresses. L'Òscar Herreros va fer que el concurs fos molt divertit, ajudat amb bona música per fer ballar els que pujàvem a l'escenari per participar en el concurs. Des d'aquí, mooooltes gràcies Òscar!

Els guanyadors del concurs van poder disfrutar de premis tan interessants com ara un tast de vins amb maridatge al Celler Anna Rossell, vals per a diferents comerços com l'Abacus i Cal Turull o unes entrades per anar al cinema, tot pensat per al públic familiar i parelles.

Seguidament vam fer un petit sopar de germanor, uns entrepans de botifarra acompanyats de patates de bossa i una beguda refrescant per agafar forces pel concert, l'últim acte de la festa de carnestoltes, a càrrec del cantautor Jos, que amb la seva guitarra acompanyava la seva veu i ens convidava a tots a demanar-li una cançó i pujar a l'escenari a cantar.

Va ser un dia molt bonic i tot i que la rua no va poder ser tan lluïda com ens hagués agradat a tots, agraïm moltíssim la participació i paciència de tothom que es va disfressar i va venir amb il·lusió a la sala polivalent a celebrar el carnestoltes.

ARROSSADA POPULAR

Com ja va sent tradició, el dia 1 de maig a Copons se celebra el dia del treballador fent una paella popular. Tothom qui en va tenir ganes va poder disfrutar d'un arrosset a la plaça Ramón Godó, acompanyat dels seus veïns i veïnes i d'un gran dia de sol i calor.

REVETLLA DE SANT JOAN

El dilluns 23 de juny la flama del Canigó va arribar a Copons acompanyada dels seus portadors corredors, donant així inici a la nit més curta de l'any. La Comissió, tot seguit, va preparar un sopar popular davant del bar de la piscina, on tots els assistents van poder degustar les coques del nostre forner David, que amb molta estima ens va preparar. Tot seguit, qui va voler va poder disfrutar del Dj. que van portar els companys de Cal Filo.

Gràcies a tothom qui va col·laborar i a tots els que vau venir a gaudir de tots els actes de la Festa Major d'hivern, la Castanyada, la Cavalcada, el Carnestoltes... Ens ajuda molt a seguir treballant per fer festes per gaudir i compartir. ❀

L'Òscar Herreros amenitzant la festa

La Tona i l'Emiliano disfrutant del tast i maridatge al Celler Anna Rossell

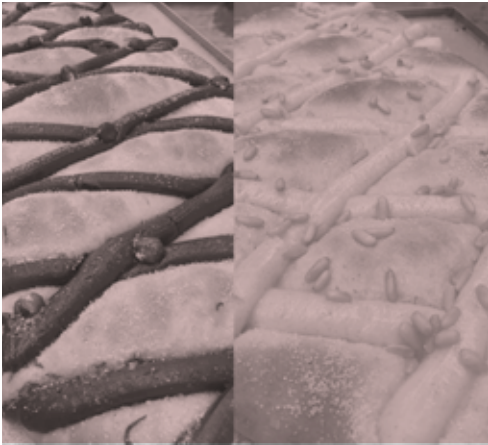
Sopar de germanor

Foto de grup de la rua

Dinar a la plaça

Les coques de Sant Joan del Forn de Copons

QUIQUIRIQUÍ EL NADAL JA ÉS AQUÍ

Quima Closa Múnera

A la Copons Band les nades sempre han tingut un paper destacat. Durant molts anys, diversos músics del grup han participat a la Missa del Gall i posteriorment es va instaurar un concert de nades just després de la celebració.

Amb l'arribada de la pandèmia, però, aquest concert es va haver de suspendre, fet que va portar el grup a reinventar-se i a apostar per un nou format: recórrer els carrers del poble tocant nades per mantenir viu l'esperit nadalenc.

L'estiu passat, i gairebé per casualitat, va sorgir una nova idea il·lusionant: gravar un disc. Tot i la manca de temps, tots els membres de la banda s'hi van implicar des del primer moment. El projecte es va basar en un repertori de nades tradicionals catalanes, reinterpretades amb el so i les harmonies personals del director musical del grup, Giuseppe Costa.

La gravació es va fer a l'estudi Seven Havana, cedit pel mateix Giuseppe, i en un sol matí intens es van enregistrar totes les cançons. Posteriorment, només va caldre afegir-hi la veu de la cantant Patty Causon i fer-ne l'edició.

La part visual del projecte també es va cuidar amb detall. La portada va ser ideada i dissenyada a mà per dues integrants de la banda, la Martina i la Quima. El títol del disc es va escollir a través d'una votació interna, recollint les diferents propostes dels membres.

Un cop finalitzat, el disc es va presentar amb un concert a Copons, on es van interpretar en directe totes les peces incloses a l'àlbum. El públic va tenir l'oportunitat d'adquirir exemplars del disc en acabar l'actuació. Més endavant, la banda va oferir un segon concert a l'església de Sant Pere Desvim, ampliant l'abast del projecte.

Tot i que ha estat una iniciativa de curta durada, els integrants de la Copons Band en fan una valoració molt positiva: ha estat una experiència intensa i enriquidora i el resultat final n'és un reflex fidel. 🌸

Per Nadal, neules, torrons i pessebres

Paula Rubiralta Pierola

Les festes de Nadal són sinònim de moltes coses: família, germanor, retrobaments, festa i tradició. I com no pot ser d'altra manera, els pessebres són un element imprescindible en la tradició catalana.

Enguany, a Copons, s'han organitzat tres activitats al voltant d'aquest símbol. D'una banda, els Amics dels Pessebres de Copons van muntar el Naixement tradicional a l'església de Santa Maria, oferint a tothom l'oportunitat de gaudir-ne. De l'altra, els infants i les famílies de l'escola van acomiadar el darrer dia de curs amb una activitat ben arrelada al poble: visitar els pessebres dels veïns i veïnes, alegrant-los la trobada amb nades i cançons. A canvi, van rebre uns quants dolços per encetar els dies de Festa.

Com a novetat, aquest Nadal es van exposar sis pessebres cedits pel Centre Excursionista Montserrat de Manresa en diversos punts del poble. Aquesta entitat puja cada any un pessebre al Port del Comte des de l'any 1975.

En aquella primera ocasió es va fer una missa del gall a l'hotel de l'estació d'esquí i tot seguit es va pujar amb esquís de muntanya al Pedró dels Quatre Batlles (2380 m), el punt més alt del Solsonès. Des d'aleshores, any rere any s'ha mantingut aquesta tradició que, des de 1976, es fa el dia 26 de desembre, per sant Esteve. Normalment es fa amb esquís de muntanya tot i que, en funció de l'estat de la neu, també s'hi puja a peu o amb raquetes.

Els primers anys el pessebre restava al cim fins a l'estiu, però a partir del 2003 es manté tot l'any a la intempèrie. Així, cada sant Esteve es retira el pessebre de l'any anterior i es col·loca el nou.

Pel què fa als autors, la majoria dels pessebres han estat obra de dues persones, amb contribucions puntuals d'altres col·laboradors. Les primeres obres van ser realitzades per Domènec Forn i, a partir de 2002, són obra de Josep Pierola. Enguany, el Centre Excursionista Montserrat celebra el 50è aniversari d'aquesta tradició amb un pessebre espectacular creat conjuntament pels dos pessebristes, una fita que enorgulleix tothom qui hi ha participat al llarg dels anys.

Els veïns i veïnes de Copons, així com els visitants, van tenir l'oportunitat de gaudir d'aquestes obres úniques al llarg de totes les festes. Les peces van estar exposades a la sala polivalent, a l'ajuntament i a cal Turull, espais que van posar en valor el treball, el talent i la dedicació dels seus autors. ❀

BASTONERS DE COPONS

CERCAVILA DE FESTA MAJOR

Teresa Múnera Pascual

El passat 11 d'agost, en plena festa major, els bastoners de Copons van ser-hi presents participant de la cercavila i compartint l'acte amb els gegants, la cuca, els capgrossos del poble i els gegantons i capgrossos d'Òdena, que varen ser convidats i ben acollits a la festa.

Entre tots van aportar una gran exhibició de cultura popular pels carrers i les places. Les gralles, els timbals i l'acordió ressonaven amb força al llarg de la cercavila, creant una atmosfera festiva que envoltava tot el poble.

La concentració va ser davant de la sala polivalent a quarts de set de la tarda.

La cercavila va començar puntualment i anava encapçalada pels bastoners, que ballaven avançant carretera avall cap a l'entrada del poble interpretant el ball mogut *la vella Bepa*.

La comitiva anava avançant cap al carrer Vilanova i van fer parada a la placeta de cal Llacuna on, per aquest ordre, els bastoners, les dues parelles de gegants, la cuca, els capgrossos i la colla d'Òdena van anar fent les seves interpretacions, algunes de les quals feien participar el públic assistent.

Varen seguir fent camí cap a la placeta de l'ajuntament i la placeta de cal Segura on van fer parada per oferir al públic una altra mostra dels seus balls i danses.

Arribant a la part final de la cercavila van conduir la gent cap a la plaça Ramon Godó, envoltada de cadires perquè tothom qui volgués pogués seure, per veure els últims balls. Cada grup va oferir la seva darrera interpretació per acomiadar l'acte i finalment tots plegats van fer una interpretació conjunta cantant, tocant i ballant la cançó *Passi-ho bé* que, tal com diu la seva lletra, expressa l'esperança de retrobar-se l'any que ve. 🌸

A L'ERMITA DE SANT GABRIEL

Teresa Múnera Pascual

Per segona vegada els bastoners de Copons van ser convidats a participar als actes de la festa de Sant Gabriel al municipi veí de Veciana. Enguany se celebrava el mateix dia del sant, el diumenge 29 de setembre.

A més de ballar bastons, la colla aprofita aquest dia per fer pinya, ja que té l'oportunitat d'arribar a l'ermita fent una excursió a peu des de Copons, fomentant així la cohesió de grup.

Mentre els vecianencs i vecianenques celebren la missa, els bastoners arriben a Sant Gabriel i es posen tots els guarniments: faldilla, faixa, mocador, polaines...

Ja estan a punt per començar a ballar i fer passar una bona estona a la gent de Veciana. L'acordió comença a sonar i els picarols de les polaines ressonen entre els boscos.

En acabar l'actuació hi ha preparat un refrigeri per a tothom: és el moment d'intercanviar opinions i posar-se al dia entre els dos municipis. 🌸

49a TROBADA NACIONAL DE BASTONERS DE CATALUNYA

Quima Closa Múnera

Un any més els bastoners de Copons han participat a la Trobada Nacional Bastonera de Catalunya, enguany celebrada a Lleida i organitzada per la Colla Bastonera del Pla de l'Aigua. L'esdeveniment va tenir lloc el dissabte 6 d'octubre i va acollir 63 colles d'arreu de Catalunya i d'Andorra, amb més d'un miler de persones.

ANEM A LA LLACUNA A CELEBRAR EL 20È ANIVERSARI DE LA SEVA COLLA

Cristina Tomàs Vidal

El passat 12 d'octubre els bastoners de la Llacuna van celebrar el seu 20è aniversari i ens van convidar a participar en una ballada pels carrers del poble juntament amb les colles de Masquefa, la Múnia, Sant Cugat i Sant Quintí de Mediona.

Les activitats programades començaven al matí amb un taller de bosses i un vermut popular. A la tarda vam arribar les colles convidades per participar a la cercavila, que va començar cap a quarts de sis i va recórrer carrers i carrerons fins a arribar a la plaça Major. Un cop arribat tothom a plaça cada colla va fer un ball d'exhibició davant d'un públic molt entregat que amb el seu entusiasme va ser capaç de fer treure el millor de tots nosaltres en cada ball. Després hi va haver parlaments i per acabar, els bastoners més veterans de la colla de la Llacuna van fer entrega de la bandera a la colla jove com a símbol de relleu generacional i de traspàs de responsabilitats.

El dia va acabar amb un sopar de germanor on es va poder comentar i compartir experiències amb les altres colles. Finalment, cap a mitjanit va ser l'hora de deixar els bastons per moure l'esquelet a ritme de la millor música fins entrada la matinada. Els bastoners de la Llacuna van organitzar un gran dia i nosaltres ho vam poder compartir amb ells, moltes felicitats i per molts anys més de ball de bastons! ❀

Degut a la gran quantitat de colles participants es van haver de fer tres recorreguts diferents per la ciutat. Les tres cercaviles van recórrer diversos carrers dels barris del Centre Històric i Universitat, passant pels tres ponts centrals del riu Segre: la passarel·la Maristes, el pont de la Universitat i la passarel·la del Liceu Escolar, fins a arribar a la plaça Blas Infante, on totes les colles es van retrobar per fer la ballada final i col·lectiva amb el ball *l'Esquerrana*.

Els coponencs, juntament amb les altres colles, es van reunir a la Seu Vella, on van iniciar les cercaviles. Durant el recorregut van lluir balls com *la pastoreta*, *el gall i la gallina*, *la Bepa* i *la polca d'ours*, entre d'altres. Amb la música de l'acordió i els bastons, els carrers de Lleida es van omplir d'alegria i aplaudiments.

Finalment, la jornada va acabar amb el sopar de germanor al pavelló 4 de la Fira de Lleida.

Ja es comença a preparar la següent que se celebrarà a Barberà del Vallès, serà la 50a trobada i esperem que els bastoners de Copons hi puguem participar. ❀

SORTIM A LA TELE

Teresa Múnera Pascual

El passat dimarts 5 de novembre els bastoners de Copons vam sortir pel Canal Taronja Anoia en el programa “Qui sap!”

Qui sap! és un concurs que es fa setmanalment els dimarts i enfronta a dues entitats culturals de la nostra comarca per saber qui sap més de l'Anoia. Cada entitat és representada per dues persones, en el nostre cas vam ser la Martina Muñoz i jo mateixa, la Teresa Múnera.

Els bastoners de Copons vam jugar contra els falcons de Piera, un contrincant que ens ho va posar força difícil i vam vèncer finalment de manera molt ajustada.

Va ser una molt bona experiència! ❀

Us escrivim l'enllaç per si voleu veure el concurs.
https://www.youtube.com/watch?v=3acBPf_b76k

FIRA DE L'OU DE SANT GUIM

Quima Closa Múnera

El diumenge 8 de juny, els Bastoners de Copons van ser partícips de la 28a edició de la Fira de l'Ou de Sant Guim de Freixenet, una festa popular que celebra la tradició i els productes locals, amb l'ou com a gran protagonista.

Cal esmentar que Sant Guim de Freixenet destaca com una de les principals poblacions productores d'ous de Catalunya, gràcies a la gran quantitat de granges establertes al municipi.

La jornada va arrencar amb un bon esmorzar a Ca la Maria per agafar forces abans de l'actuació.

A les 12 del migdia va començar l'exhibició a la plaça de l'Església amb una primera ronda de balls tradicionals que van incloure peces com *la Bepa*, *el gall* i *la gallina*, *la manflina*, *la polca d'ours*, *els triangles*, *la plaça gran*, *el canari*, *la Pepa*, *la pastoreta* i *el passí-ho bé*. A mesura que els balls van anar desfilant, els assistents es van aplegar per gaudir de l'espectacle. Per tal d'arribar a més públic, el grup va realitzar una segona ronda de balls, donant l'oportunitat a tots els visitants de la fira de veure en directe aquesta tradició tan arrelada a la nostra cultura.

Els Bastoners de Copons estem molt agraïts que comptessin amb nosaltres per participar en aquest acte. Esperem poder-hi tornar en una altra ocasió i continuar compartint la nostra tradició i energia amb tothom qui ho vulgui gaudir. Fins aviat! 🌸

TROBADA A MONTSERRAT

Teresa Múnera Pascual

L'Abadia de Montserrat va acollir una trobada bastonera amb motiu del Mil·lenari el passat 21 de juny. 53 colles i més de 1.100 bastoners i bastoneres d'arreu de Catalunya celebraren la cultura popular catalana en una jornada d'unió, festa i homenatge al santuari.

La trobada començà a les nou del matí amb dues cercaviles simultànies des de l'Hotel Cisneros i la rotonda de l'Escolania. Totes les colles van confluïr a la Plaça Abat Oliba convertint el santuari en un espai de trobada de cultura, devoció i tradició popular.

A les onze es va oficiar una missa i, per respectar el silenci, es va fer una pausa bastonera. Més tard, en finalitzar-la es va celebrar una nova cercavila fins a la Plaça de Santa Maria. En aquest espai emblemàtic, cada colla va fer una mostra d'un dels seus balls, en una exhibició de la diversitat del patrimoni bastoner.

Aquesta trobada, que ha reunit un nombre excepcional de colles, consolida Montserrat com un espai central de la cultura catalana aquest 2025. El fet d'incloure-la dins del programa del Mil·lenari ha donat a l'acte una dimensió simbòlica i emocional per a les colles participants i per al conjunt del país.

Els bastoners de Copons volem expressar la nostra gran satisfacció per haver pogut ballar en un lloc tan emblemàtic com Montserrat. L'actuació, carregada de simbolisme, ha estat un moment especial per nosaltres, que hem viscut amb gran emoció l'oportunitat de ballar en aquest entorn únic. Ha estat una vivència que recordarem sempre! 🌸

FESTA DE SANT PERE

Teresa Múnera Pascual

El passat diumenge 29 de juny, coincidint amb la festivitat de Sant Pere, els Bastoners de Copons vam participar en els actes de la Festa Major del nucli de Sant Pere de Copons.

La jornada va ser un migdia ple de cultura popular catalana, compartint escenari amb els Grallers i els Gegants de Copons.

Tot i la forta calor, que va fer minvar l'assistència de públic respecte d'altres edicions, l'energia i les ganes de ballar no hi van faltar.

Els Bastoners vam fer l'entrada a la plaça amb el ball de cercavila *la vella Bepa*, per donar pas tot seguit a una mostra variada dels tradicionals balls de bastons.

En acabar l'actuació, vam gaudir d'un bon pica-pica ofert amb molta estima per la gent de Sant Pere.

Moltes gràcies per l'acollida i per comptar amb nosaltres. Fins l'any que ve! 🌸

Les caramelles desperten la primavera al poble

Maria Escasany

Ja fa olor de primavera. Fa un d'aquells matins que encara duu el fred de l'hivern però el sol ja té ganes de festa i comença a escalfar la pell i les ganes. Son quarts de deu del matí. És hora de despertar el poble. Uns amb la seguretat de l'experiència i altres amb els nervis de les primeres vegades, comencem a entonar les primeres cançons a la Roquera. Ens mirem. Somriem. Sona prou bé! Els més petits també exhibeixen els balls que porten dies assajant. És abril i les caramelles tornen com ho fan els dies llargs. Com un cant a la primavera, a la Pasqua florida, a l'esclat de vida, tot deixant enrere l'hivern.

Som una bona colla i ens hem engalanat per a l'ocasió: faldilles de flors, barretines i camises ben planxades que surten de l'armari només un cop l'any. Saben reservar-se per als dies importants. I avui ho és. Fins i tot la roba sembla entendre-ho.

Comencem a recórrer els carrers del poble. Els balcons plens de mirades, els carrers plens de lletres i melodies. Tant per espectadors com per cantaires, les caramelles són ben esperades. El Carles ens dirigeix, en Jordi i l'Anna ens marquen la melodia i nosaltres només hem de gaudir, deixar anar el que portem setmanes assajant. Les veus empasten a la perfecció i els aguts que ens han fet suar diumenges a la tarda estan lluint. Ha valgut la pena.

És la *Moreneta* és el hit d'aquest any. La coincidència de la celebració de les caramelles a Copons amb la mare de Déu de Montserrat fa que aquesta sardana sigui la nostra gran dedicatòria. I és que la selecció de cançons és ben encertada: passem de l'emoció d'aquest clàssic a les ganes de festa a ritme de Raffaella Carrà. I vinga ballar, i la ballesta amunt i avall, i la cistella

cada cop més plena de diners. És un no parar frenètic que t'enganxa, l'alegria és contagiosa. En volem més.

Tocat el migdia entrem a l'església. Cantem dins Santa Maria de Copons sota un silenci atent que sembla escoltar-nos des de fa segles. I ja ens posem a punt per l'acte central, al Pla de Missa, on despleguem tot el repertori de balls i cançons. Ara ja sí, el sol apreta com si volgués deixar clar que ja som ben entrats a la primavera. Comencen els més petits amb el ball dels set salts i el ball de bastons, i nosaltres els seguim amb les caramelles i el ball de cintes.

Tot seguit cantem davant de l'ajuntament i ja enfilem els carrerons per continuar cantant de casa en casa. Ens aturem a cada balcó on hi ha vida, amb veïns de totes les edats. Els més xics, encuriots, treuen el cap. D'altres, ja amb anys a l'esquena, deixen que aflorin les emocions. Però tots comparteixen un somriure sincer i una il·lusió que avui es deixa sentir. Començo a entendre que el que fem aquí va més enllà de la festa, que és alguna cosa més profunda i ben arrelada.

I és en aquests gestos senzills, en aquesta emoció i en aquesta alegria, on hi vull ser i on he entès que hi rau l'essència de les caramelles. Aquesta màgia petita que uneix generacions, veïns de sempre i nouvinguts, joves, infants i avis, gent que canta i gent que escolta. És aquí, en aquest moment tan viu, on penses: que no s'acabi mai. 🌸

Marxa Nòrdica

Copons, 18 de març

Copons NORD

Jordi Mercadal Prats

Per tal de mantenir la forma física del grup, el 17 d'octubre al matí sortíem 16 participants i monitor amb intenció de seguir un recorregut de 9 km cap al camí del Morinyol per la cova del Llop, trobant el Camí Ral fins al costat de les restes de l'església de Sant Salvador de Miralles (1767/1936), esmorzar amb vistes dels Prats de Rei compartint un pica-pica cedit per l'Ajuntament que agraïm i continuar baixant per la Riera de la Roda i observant els gorgs sense aigua fins a Copons.

Doncs més bé: quan estàvem al Camí Ral es va posar a ploure i vam haver de tornar cap a la sala petita de la sala polivalent on ens prepararen taules per poder esmorzar el pica-pica previst amb bon cafè calent.

Mai plou a gust de tots però aquesta vegada quasi que valia la pena mullar-se! No férem massa esport però passàrem un matí molt divertit. 🌸

Copons NORD-EST

Carme Abad Garre, Can Basí

Aquí tornem a ser-hi, amb una nova trobada del grup de Marxa Nòrdica de Copons el 21 de gener, organitzada pel Jordi Mercadal i en aquesta ocasió per conèixer el territori de Copons al nord-est, cada vegada en som més i més que en serem!

Aquesta vegada la sortida era més curta, ruta de 6 km aproximadament, 155 m de desnivell, dificultat mitja i amb una durada de 2 h més les parades.

El recorregut, des del poliesportiu cap a la Font del Freixe - Caseta del Sec- Les Vinyes- Camp de futbol i seguint la proposta que els companys Víctor i Josep van proposar a l'anterior sortida, que aquesta tingués un final feliç i lògicament tothom va acceptar la idea i així es va fer.

Inicialment la paella pel dinar estava pensada per fer-la al camp de futbol, però l'amenaça de pluja va obligar a fer canvis i finalment es va poder fer a la sala petita de Cal Turull. L'Ajuntament va ajudar i col·laborar en l'organització. A més, dos regidores del nostre Ajuntament també es van apuntar a l'excursió.

Recórrer el nostre territori sempre agrada i descobreixes llocs nous, gaudeixes del paisatge, la natura i en aquest cas les vistes al poble, un plaer!

Penseu que la companyia fa molt i conversar, compartir, conèixer gent nova, sempre agrada. Hi ha estones de tot, també el silenci té el seu encant, a més, en el meu cas, sempre aprenc alguna cosa nova i m'encanta i aquí vull afegir descobrir el paisatge a vista de dron, el Josep Riera ens va delitar amb la seva habilitat, gràcies!

Només afegir que el cuiner Josep va demostrar el seu art culinari i la paella estava EXQUISITA, gràcies Josep Marqués; repetirem!

Ja veieu, ganes de passar-ho bé, caminar, menjar, xerrar, descobrir, aprendre, riure, compartir, natura, respirar fons, vida sana, tancar els ulls i deixar-te emportar, pots fer d'una simple excursió, un esport- un sentiment... un còctel que us aconsellem.

Fins la propera!

Gràcies a l'Ajuntament de Copons, a Cal Turull i a tots els organitzadors. 🌸

Passejades Marxa Nòrdica per Gran Gent

Martorell, 26 de febrer

L'Hospitalet de Llobregat

Jordi Mercadal Prats

El dia 26 de novembre un grup de 18 participants amb dos monitors ens desplaçarem a l'Hospitalet de Llobregat per tal de fer la primera passejada per la gent gran del programa de la Diputació de Barcelona 2024/2025.

Allà ens esperaven els monitors de l'Hospitalet i ens acompanyaren fins al Pavelló Poliesportiu amb serveis i cafeteria. Teníem taula parada i reservada per esmorzar tots junts amb els altres participants del nostre grup que són l'Hospitalet de Llobregat, Martorell i Navarcles.

Una volta ja preparats, havent fet estiraments i escalfaments, tots junts en grup i seguint les instruccions de monitors, voluntaris i municipals, començarem la passejada d'uns 8 km per visitar el parc de la Remunta, els jardins Canal de la Infanta, el parc de Can Mercader, els horts urbans del llac, pujant cap a la part alta límit Cornellà, la plaça Cirerers, Can Buixeres i baixant cap al Jardí Botànic, Palauet Modernista i entrant per la part antiga del Casino, ajuntament, església, carrer Xipreret i cases fins al Pavelló Poliesportiu per fer els estiraments. Tot això amb parades als llocs d'interès per escoltar les explicacions del guies i també poder parlar amb persones dels diferents grups.

Després de dinar a les taules reservades ens havien preparat un final de festa de música per ballar tothom, molt divertit, amb animadors que ensenyaven com es ballen les cançons, i ens acomiadarem fins la propera sortida del 26 de febrer a Martorell.

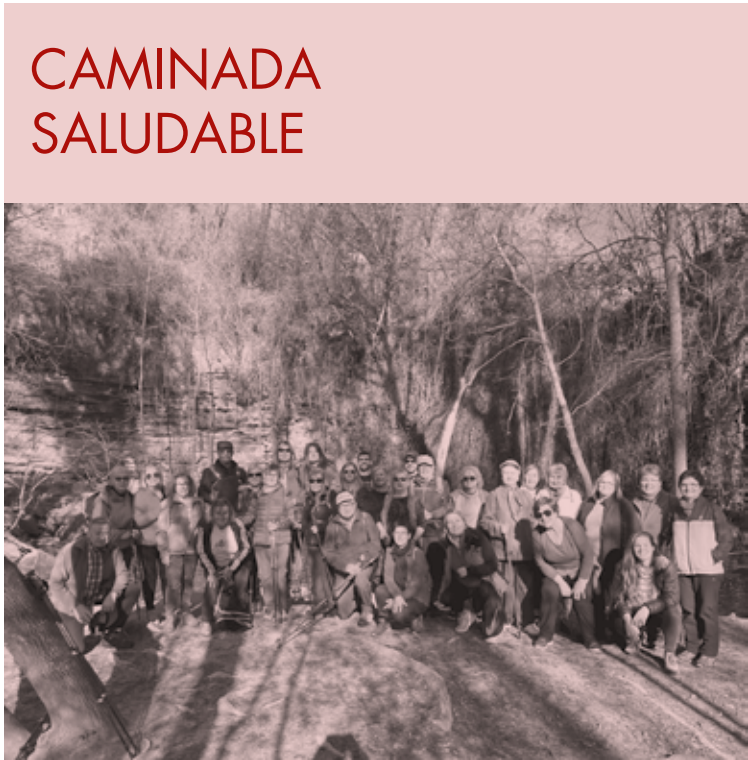
Grans jardins, espais verds, horts urbans, llac, edificis antics, tot molt net i ben cuidat. Gent molt amable i amb bon tracte. Un dia molt bonic i feliç. Gràcies. 🌸

Navarcles, 1 d'abril

Caldes de Montbui, 15 de maig

Caminada saludable organitzada pels professionals del Consultori de Copons, 9 d'abril

El nostre Sant Pere

Maria Escasany

Si hi ha un cap de setmana a l'any que aquest petit nucli de Copons trenca el silenci, és precisament aquest. Sant Pere torna un any més, puntual, fidel com sempre, i feliç, per tornar-nos la trobada més estimada: la dels veïns i amics d'aquí i d'allà que ens unim per a compartir estones petites que es converteixen en records immensos.

L'escenari és immillorable. El blat, alt i groc, balla amb la marinada, sap que està de festa. La serra, esvelta com sempre, ens observa passiva però ben desperta. Les banderoles ja onegen a l'era. Que comenci la festa!

Donem inici amb les bitlles catalanes. La calor ha donat una treva i la frescor del vespre ens ajuda a recuperar forces per començar la partida. Per a alguns, és la primera vegada que intentem fer caure aquestes peces de fusta centenàries que ens miren des de terra amb respecte; d'altres, ja hi estan més avesats i fan caure el bitllet amb força. Entre tirada i tirada, la gent va arribant i Sant Pere pren vida. El concert està a punt de començar.

Quan les últimes bitlles roden per terra, les primeres notes ja sonen a l'era. The Muleros són dalt l'escenari i ens regalen una vesprada de *blues ranchero*; sembla feta a mida per l'entorn on ens trobem. Melodies que parlen de terra, de camps, de pedra seca —de tot allò que aquí coneixem bé. En definitiva, música que arriba a l'ànima. Amb Miguel Díaz a la veu i les guitarres, i Kike Pareja a la bateria i percussions, viatgem a territoris afroamericans, però sempre amb un cor ben arrelat que ens és familiar. Quasi sense adonar-nos-en, el sol ja s'amaga entre copes de cava, converses i sons que semblen venir de lluny però que es troben aquí mateix. A Sant Pere ja brillen els estels. S'ha fet de nit, però la revetlla tot just comença.

Diumenge. Dia 29. Les campanes de l'ermita fan soroll per avisar-nos que és avui. Fa calor, molta, però les ganes no davallen. Pugen bastoners, pugen amics i veïns. I entre ells, imponents i estimats, els gegants. Sant Pere és casa. Mentre es preparen per l'espectacle, mossèn Pascal dona inici a la missa. Al cel, un sol de migdia que no es rendeix, banderoles, i un sistema d'aspersors improvisat per a fer la calor més suportable. Comencen els bastoners que piquen i repiquen i ens porten aquella alegria dels dies de festa. Els segueixen els gegants, amb el seu ball lent i majestuós, mentre el vermut espera. Aquesta colla no falla mai, i que avui siguin aquí diu molt d'ells: un agraïment sincer per ser-hi sempre. Xalem, compartim, ens hidratem, i donem la benvinguda a l'estiu.

I què dir-vos de Sant Pere? Sant Pere és tot això que acabo de descriure. És una estona compartida vivint en petit al nostre lloc del món. És festa nostra. No ens calen grans coses, i m'agrada que sigui així. Només cal veure-hi i viure-ho en detall. 🌸

I tu què ens recomanes?

Montserrat Serra Piñón

Núria Pons Torrents

Un llibre per llegir: No llegeixo gaire, aprofito a les vacances que tinc més temps, m'agraden els llibres d'intriga, suspens, ... l'últim que vaig llegir va ser *Els coloms de la Boqueria* de Jordi Basté i Marc Artigau. Ara estic acabant *El Clan* de Carmen Mola, també de suspens.

Una pel·lícula per passar-ho bé: Per passar-ho bé el millor és una comèdia, recordo una comèdia francesa que es diu *Dios mío, ¿pero qué te hemos hecho?* És un matrimoni tradicional catòlic que tenen 4 filles, tres ja casades amb marits de diferents religions (musulmà, jueu i xino budista) i esperen que l'última es casi amb un catòlic... Va ser una de les últimes pel·lícules que vaig veure amb la meua mare i vam riure molt totes dues amb l'actor Christian Clavier, vam passar una bona estona.

Música per escoltar: M'agrada gairebé tot tipus de música, sobretot dels anys 80 i 90, també música de grups catalans més actuals, bandes sonores de pel·lícules i sobretot el Bruce Springsteen que vaig poder escoltar-lo en directe a l'últim concert que va fer a Barcelona.

Un viatge per recordar: Irlanda. Vaig fer un recorregut amb cotxe des del Nord començant per Belfast, visitant petits pobles i ciutats baixant cap a Galway, Limerick, Cork, arribant finalment a Dublín. Va ser tota una experiència conduir per l'esquerra per aquelles carreteres, els paisatges eren impressionants i la gent molt agradable, va ser un viatge genial, per repetir.

Un viatge pendent: Tinc dues assignatures pendents: una és Egipte, que l'he aplaçat ja dues vegades, i l'altra són els Fiords Noruecs.

Un hobby per desconnectar: M'agrada molt anar al cinema, escoltar música mentre faig "puzles" o manualitats.

Un plat per assaborir: L'ànec, m'encanta rostit o el magret d'ànec. A casa sempre per Sant Esteve l'Angeleta ens feia l'ànec a la cassola, el feia boníssim, només de pensar-hi se'm fa la boca aigua.

El teu racó preferit de Copons: Un dels racons preferits és la Font de la Canal, encara recordo quan hi anàvem a buscar aigua i tornant de la Font de la Canal des de la bassa de dalt hi ha també una vista molt bonica de Copons. 🌸

Elisenda Lloró Comella

Un llibre per llegir: La veritat és que jo no soc gaire lectora de llibres, però vaig començar a llegir molt llibres de desenvolupament personal. Llavors els llibres que m'han marcat molt, sobretot per tenir actitud a la vida, van ser *El Bus de la Energía* i *Los Cuatro Acuerdos Toltecas*. Són els dos que m'han donat eines per afrontar la vida d'una altra manera més positiva i sobretot per saber identificar el que són problemes meus i el que són problemes exterioritzats dels altres cap a mi, i això ha fet que visqui molt més tranquil·la.

Una pel·lícula per passar-ho bé: Hi ha moltíssimes pel·lícules, però la meua preferida i que he vist més de trenta mil vegades és *Dirty Dancing*, l'original. És una pel·lícula que ja de ben petitona la vèiem en vídeo amb la meua germana i cada cop que la fan per la tele el Víctor ja sap que no hi ha més opció que veure-la.

Música per escoltar: Som molt versàtils, no tenim un estil. Podem escoltar rock, podem

escoltar jazz, podem escoltar música clàssica. L'últim concert que hem anat precisament és de Ludovico Einaudi, que és un pianista de música clàssica i ens encanta. Evidentment, per sortir de festa una mica de *reggaeton* doncs també sempre m'agrada.

Un viatge per recordar: Doncs diré la meua lluna de mel a Tailàndia. Va ser un viatge perfecte, fabulós. Tenia moltes ganes d'anar a Tailàndia i em va súper encantar tot el viatge, tot el país... El recordaré sempre, aquell viatge a Tailàndia.

Un viatge pendent: En tinc dos. Un que farem aquest estiu que és al Japó i un que sempre hi vull anar i suposo que quan tornem a tenir l'oportunitat de fer un viatge llarg hi anirem, serà Estats Units.

Un hobby per desconnectar: Evidentment el pàdel. El pàdel m'ha tornat a donar molt tot el que m'havia tret el deixar el bàsquet. El pàdel, sens dubte. M'encanta i m'encanta jugar-hi amb tothom.

Un plat per assaborir: Ufff, és que en tinc molts. Qualsevol que faci la meua sogra o la meua mare em "pirren". Som molt siberites i ens agrada anar a restaurants que tinguin bons menús encara que pugin una mica de preu. M'agrada molt tot i no hi ha res que digui "ui, això no m'agrada gens, no hi aniria mai...". Soc de provar moltes coses, però potser el magret d'ànec ben fet com el fan a França és del que més gaudeixo.

El teu racó preferit de Copons: El meu racó preferit de Copons és el Pi del Quildo. Sempre que pugem a Copons i tenim un matí lliure, que ens vingui de gust i que faci bon temps pugem al Pi del Quildo. Agafem les motxilles i anem xino-xano fins dalt. No hi vaig pujar quan estava embarassada perquè no em vaig atrevir, però quan el Lucas tenia quatre mesets hi vam pujar amb ell perquè el conegués i hi pujarem moltes més vegades. 🌸

Resum de fets, activitats i actes de juliol a desembre de 2024

JULIOL	01 Comencen els cursets de natació Copons inLoft: Residència de l'artista peruana Milagros Arias Secada amb el projecte "Tarpuy yaku - Sembrar agua" 03 Comença l'aquagym per a adults 13 Els Bastoners de Copons participen a la 39a Trobada d'acordionistes de Maçaners, al Berguedà 29 Copons inLoft: Residència de Carles Medina (saxo) i Joan Torné (electrònica), projecte de recerca sonora "Eterna memòria"
AGOST	03 Comencen els actes de la Festa Major. Cursa Corriols de Copons al camp de futbol 08 Torneig de futbol sala 09 Festa a La Vinya amb entrepans i discomòbil 10 Repic de campanes. A la nit correccarrers, sopar d'entrepans calents, concert de versions "Blu Versions" i discomòbil del DJ Jeppe 11 Cercavila amb els gegants i els bastoners. Pregó i animació infantil amb "Lali be good" a la plaça Ramon Godó. Campionat de truc al bar de la piscina 12 Aquagym, 3x3 de bàsquet i a la nit campionat de truc 13 Concurs de dibuix. Al vespre final del campionat de truc. Nit d'havaneres amb Som de l'Havana a la piscina i "white party" amb DJ 14 Taller d'impressió de samarretes amb serigrafia a càrrec de David Osorio al celler de l'inLoft. Ball de vetlla amb l'orquestra New Marabú, sopar de pa amb pernil a la plaça Ramon Godó 15 Ofici solemne de Festa Major amb benedicció i repartiment d'aigua de Sant Magí. Ballada de sardanes amb la cobla de cambra Terres de Marca. A la nit teatre musical "iQue siga el jazz!" de la companyia "Sing! Entrenamiento vocal" a la plaça Ramon Godó 16 Taller d'impressió de samarretes. A la tarda gimcana i sopar final de festa a la plaça Ramon Godó 17 Copons inLoft: Residència de Carles Viarnès, projecte "Postcol-lapse"
SETEMBRE	07 4a Mostra Hortícola i del Tomàquet de Copons. Activitats per nodrir cos i ment amb zona de divulgació i alimentació i zona de jocs i jardí. Presentació del llibre "La desconeguda raó de la transhumància" amb l'autor Jaume Ortínez 11 Diada 17 Es reprenen les caminades per fer salut i poble amb l'Úrsula Garcia els dimecres al matí 27 Copons Cultura: Presentació del nou disc de Dr. Kimsky "Cercles" al carrer Raval 29 Els Bastoners de Copons ballen sortint de missa a Sant Gabriel, Veciana
OCTUBRE	01 Lectura del manifest del Dia internacional de la gent gran 02 Inici microgimnàstica a la sala polivalent els dilluns i dimecres 05 Els Bastoners de Copons participen a la 49a Trobada Nacional de Bastoners a Lleida Festival Som Riures - Mort de riures 06 Festival Som Riures - Mort de riures 10 Presentació del projecte per la creació d'una Comunitat Energètica Local (CEL) a la sala d'actes de l'ajuntament 12 Els Bastoners de Copons participen al 20è aniversari dels Bastoners de la Llacuna 17 Caminada Copons Nord Artisania: Xerrada "El futur de l'artesanía tèxtil, reptes i oportunitats" a l'espai taller Clara Rossy 18 Tastet de vins i formatges del Parc Agrari de la Conca d'Òdena al bar de la piscina cal Filo 19 Fira Singular de Cultura Artesana amb artesans d'ofici als baixos de les cases. Tallers, demostracions, exposicions, activitats familiars i concerts 31 Celebració de la Nit de les ànimes: Dansa del velatori. Recapte i exposicions. Ofrena Copons de Festa: Castanyada amb sopar i espectacle a la sala polivalent
NOVEMBRE	02 Nit de les ànimes: Xerrada d'Àngels Solà "Les esteles funeràries de Copons en el context de l'art funerari català" 04 Enviament d'ajuda al País Valencià davant els efectes de la DANA en un comboi de la Federació ADF Anoia 05 Participació dels Bastoners de Copons al concurs del Canal Taronja "Qui sap!" 07 Escola Quatre Vents: Esmorzar solidari pels afectats de la DANA 23 AFA escola: "Expressa't sense pressa". Taller per adults d'arts escèniques un cop al mes 26 Marxa nòrdica: Sortida a l'Hospitalet de Llobregat
DESEMBRE	13 Escola Quatre Vents: Taller adreçat a famílies "Com acompanyar el pas a l'adolescència?" a la sala polivalent 14 Fira de Nadal: Mercat, trobada d'"Urban sketchers Anoia", tallers i manualitats per la mainada. Al migdia visita dels missatgers dels Reis d'Orient i a la tarda "cagatió " gegant i espectacle "El poema de Nadal" de Josep Maria de Sagarra recitat per Valentí Maymó 15 Concert de Nadal de la Copons Band i presentació del disc "Quiquiriquí el Nadal ja és aquí" a la sala polivalent 20 AFA Escola: Cantada de nades als pessebres 22 Concert de la Copons Band a l'església de Sant Pere Desvim, Veciana 24 Missa del Gall 26 El Patge Faruk arriba a Copons i recull les cartes pels reis de l'Orient

Resum de fets, activitats i actes de gener a juny de 2025

GENER	05 Cavalcada de Reis 17 Comença la Festa Major d'hivern. Contacontes Núria Planell i berenar a la sala polivalent 18 1a cursa d'hivern pels carrers de Copons. Ball de tarda amb l'orquestra Som-hi Band. A la nit sopar, bingo i discomòbil jove amb DJ Bouette 19 Missa de Festa Major i cant dels "Goigs a llaor de Sant Sebastià". Vermut musical amb The Buckets Brothers a la sala polivalent 20 Sant Sebastià 21 Caminada Copons Nord-Est i paella
FEBRER	15 Nit de les ànimes: Formació "Viure o morir: dos processos per aprendre" amb Ricard Díaz i Silvia Álvarez a l'escola 22 Obertura del forn "El pa del David" 26 Sortida de marxa nòrdica a Martorell
MARÇ	01 Copons de Festa: Carnestoltes amb rua pel poble i concurs de disfresses. Sopar d'entrepans de botifarra i concert de versions Jos en acústic "Vine a triar la teva versió" 02 Copons inLoft: DUOT en concert. Presentació del disc "Haiku" 04 Escola Quatre Vents: Recordant temps passats, trobada per compartir amb els nens i nenes històries i records de com era la vida abans 08 Trobada de dones i nenes de totes les edats al pla de missa. Lectura de textos, mural d'instantànies, vermut i música 15 Jornada informativa "Com serà el model de recollida d'àrees tancades de Copons" a la sala polivalent Copons inLoft: Concert de Carles Viarnès abans de la presentació del seu nou disc "Post" a l'Auditori de Barcelona 18 Sortida de marxa nòrdica pel terme de Copons amb els grups de l'Hospitalet de Llobregat, Martorell i Navarcles 22 Joves de Copons: Calçotada popular al camp de futbol
ABRIL	14 Sortida de marxa nòrdica a Navarcles 27 Nit de les ànimes: Presentació projecte "Més de mi", carpeta per ordenar el nostre llegat, per Imma Tàpies al celler de l'inLoft 09 Caminada saludable "És temps de moure's" organitzada pels professionals del consultori de Copons 12 Copons inLoft: Presentació del llibre "Les amazones de Copons" amb les autores Neus Solà Cassi i Àngels Solà Parera al celler de l'inLoft 16 Copons inLoft: Residència artística d'Iris Piedras i David Segura de la Gaspar Camps, projecte de fotografia "Mans i eines" 23 Sant Jordi. Parada de llibres, roses i manualitats de l'escola Quatre Vents 27 Caramelles
MAIG	01 Copons de Festa: Arrossada popular a la plaça 04 Festa d'inauguració del forn "El pa del David". Tast de productes i música a càrrec de "The Muleros" 09 "Let's clean up Europe": Neteja del camí de la font de Bonamossa 13 Taller per famílies "Habilitats educatives en el bon ús de les pantalles a l'àmbit familiar" a la sala de l'ajuntament 14 "La flor romanial" a càrrec de la Companyia del Príncep Totilau a la parada del Bibliobús 15 Sortida de marxa nòrdica a Caldes de Montbui 16 Inici de la Setmana de la Gent Gran. Xerrada "Envelliment i salut" a càrrec del Doctor Bonaventura Clotet a la sala polivalent 17 Dinar de germanor i recital del tenor Josep Aznar "Tribut a les cançons dels anys 70" 19 Taller d'emocions amb Neus Sanz i berenar 20 Jocs de l'enyor, riures i bingo musical amb Noelia de Nas de Cors 21 Sessió teatral per promoure els drets de les persones grans i reflexionar sobre els estereotips a càrrec d'Artixoc Associació Cultural 22 Excursió a Penelles i la Casa dels Àngels de Castellserà 23 Nit de les ànimes: "Vida al final de la vida". Cures paliatives, principis i objectius, amb Clara Lago, infermera del PADES del CSA Jazz Trio Robert Vermeulen a la placeta de cal Segura. Maridatge de vins i formatges 31 Copons inLoft: "Aviat serà aviat", recital de poesia musicalitzat amb David Ymbernon i Xavi Lloses
JUNY	06 Nit de les ànimes: Documental "Viure la mort" de La Directa i col·loqui a la sala polivalent 08 Els Bastoners de Copons actuen a la Fira de l'Ou de Sant Guim de Freixenet 13 Berenar popular en motiu de la gravació del programa "La recepta perduda", coca i vi dolç, davant del forn Festa final de curs de l'escola: Teatre, comiat dels de 6è, festa de l'escuma i sopar 14 Anoia Trial Academy: Copa Anoia al camp de futbol 21 Els Bastoners de Copons participen a la 1a Trobada de Ball de Bastons a Montserrat en motiu del mil·lenari Obertura de les piscines municipals 23 Copons de Festa: Revetlla de Sant Joan amb arribada de la Flama del Canigó. Sopar. 25 Inici del casal d'estiu Qualkicircus 27 Festa de Sant Pere: Bitlles catalanes i concert de "The Muleros" 29 Festa de Sant Pere: Missa. Vermut i actuació dels gegants, grallers i bastoners de Copons 30 Copons de Festa: Concurs del cartell de la Festa Major Inici dels cursets de natació

Sílvia Rodulfo

Montserrat Galí Segués

La moda és l'art del vestit, de la confecció de peces, des del punt de vista funcional i estilístic.

El vestit comença amb l'aparició d'*Homo sapiens*, que en un principi es cobria amb pells d'animals que caçava, però en el neolític l'ésser humà ja sap filar i teixir. La roba que utilitza són trossos de teixit que no s'adapten al cos, i ja existien agulles d'os, botons fets amb banyes, collars d'ambre... veritables joies.

A l'antiga Roma la vestimenta marcava el rang i l'estatus social. No tothom podia portar "toga" i el color púrpura era d'ús de l'emperador. El vestit bàsic era la túnica i les dones portaven l'estola. La majoria de roba era de llana i lli. De calçat, sandàlia de cuir.

A baixa edat mitjana els dos sexes vestien túniques amples i curtes fetes amb rectangles de tela cosits i cenyits amb un cinturó. Per sobre portaven mantos o capes. Sota la túnica es portaven camises de lli. Els súbdits vestien tubrucs (el precursor del pantaló) i també mitges per sota dels genolls. La fibra més comuna era la llana.

Al segle XII la roba va començar a ajustar-se, deixant entreveure la silueta. Els nobles dels dos sexes vestien el brial, una túnica de seda amb llargues mànigues, que s'acompanyava amb un calçat punxut, cabells llargs i elaborades capes. La noblesa portava vestits brodats d'or, plata i pedres precioses.

Cap al segle XIV es va iniciar la roba feta a mesura. La roba es confecciona en dues peces. Apareix el gipó, les lligadures i les mitges de llana.

L'home renaixentista s'abilla amb formes més quadrades i baixes, les espatlles són grans i voluminoses, igual que les capes que donaven a l'home una presència física força major.

La dona porta faldilla amb frunzits i plecs. El tors havia de ser recte i rígid, acompanyat de mànigues que es van fer més elaborades i grans. Sota els vestits la camisa de lli, que era una peça important ja que el lli protegia el cos dels vestits externs (que mai es rentaven).

I va arribar l'època moderna, van arribar les perles en collarets i arracades, i més cap als nostres dies... la vestimenta va continuar evolucionant.

Qui ens en parlarà avui és la Sílvia Rodulfo Cucarull.

Com ha arribat ella a aquest món ple d'imatge, de composició, d'art, d'influències, de complements, de projectes, de disseny...?

És la sàvia d'aquest Camí Ral. Junt amb la seva filla Carola tenen el seu propi estil, la seva pròpia estètica. Tot un perfil dins el món de la moda.

Quan jo era petita la meva mare treballava a casa confeccionant roba, jo dormia a l'habitació junt amb les màquines de cosir, tinc aquest soroll en el meu ADN!

Sílvia Rodulfo

De ben petita jugava a modistes amb la meva cosina. Ella ho feia posant agulles imperdibles i em deia "Ja està el vestit fet", i jo ja cosia vestits per la Nancy, la meva primera model, amb una màquina antiga de pedals. Sempre m'ho recorda i riem molt.

Com era d'esperar, vaig estudiar disseny de moda, ho vaig fer a l'escola Feli d'Igualada, però abans de finalitzar el meu últim curs ens vam quedar sense professorat i em van proposar de donar jo les classes. Vaig estar cinc anys de professora i tinc molts bons records d'aquella època.

Quan vaig finalitzar els estudis no sabia què fer a part de donar classes. Em feia la meva roba i al magatzem on comprava els teixits a pes van portar rotllos de teixit elàstic per bany. Se'm va ocórrer agafar el patró d'un mallot de gimnàs i de bany i confeccionar banyadors. A partir d'aquí va començar tot!

Vaig fer col·leccions de bany, conjunts per dona i nen que les meves amigues compraven i m'ajudaven a vendre, tot segons la roba en estoc que trobava als magatzems. Malauradament, vaig perdre la feina just al començament de la gran crisi del 2008 i això em va obligar a reinventar-me. Ho vaig fer dissenyant i produint col·leccions de bijuteria que el meu marit comercialitzava per tot Catalunya i part d'Aragó. Els meus veïns em deien "la china del sótano". Fa riure, però era veritat. L'artesania requereix moltes hores i dedicació que no sempre són valorades.

Ara fa uns anys la meva filla em va oferir el meu darrer repte, ser sòcia de l'empresa Aware Barcelona, marca que va crear des de zero i amb molt esforç. Entre les dues fem un bon tàndem, ella porta la part de disseny i difusió de la marca i jo m'encarrego de desenvolupar els models i de la producció amb tallers locals. No és fàcil, els patrons no tenen res a veure amb el que he fet fins ara, però com sempre aprenc i m'espavilo i al final quan veig i accepto el resultat em sento orgullosa (dic accepto perquè soc una persona molt perfeccionista i no trobo mai res ben fet). Cada model és un repte, faig el que s'anomena "moulage", és a dir, treballa directament amb la roba damunt el maniquí per poder treure el patró. Normalment es fan patrons en paper i després es talla la peça amb roba, però jo aconseguixo millors resultats així.

Haig de dir que em considero autodidacta, no he tingut una gran formació acadèmica però he tingut la sort de treballar amb persones molt enteses a les que estic molt agraïda, autèntics genis del disseny, moda i patronatge dels que he après tot el que sé.

Sòcrates va dir "Solo sé que no sé nada", crec és una dita molt inspiradora. Jo desitjo continuar aprenent cada dia i poder gaudir d'aquesta professió tan bonica. La recompensa és veure una noia que porta una peça nostra i se sent especial amb ella.

Per últim sempre em sentiré agraïda a totes les persones que m'han inspirat, recolzat o ajudat en tot aquest temps. 🌸

Soc el Cirera: un estiuejant del poble

Montserrat Galí Segués

Potser hi ha moltes històries similars a la meva que poden explicar per què algú s'acaba convertint en estiuejant d'un poble.

Jordi Cirera

La meva té un punt de partida una mica trist. Quan jo tenia uns nou anys, la meva germana, que en tenia 17, va emmalaltir de tuberculosi. En aquell moment, la medicina encara no havia avançat gaire i el remei que li van donar els metges va ser una consigna: “aquesta noia ha d'anar a algun poble a prendre aires”.

Els meus pares van pensar que anar a Copons podia ser una bona idea. Era un poble on tenien parents i en aquells temps, sense mitjans de comunicació ni tantes distraccions com ara, la conversa amb la família era una molt bona opció. La Dolores de Cal Xera, l'àvia de la Teresa Bertran - àvia del Roger i el Bernat Aparisi- era cosina germana del meu pare i els avis vellets encara eren vius i mantenien contacte.

El meu pare sempre deia que ell era *el fill gran del noi petit de Cal Cisquet Xera de la Roquera de Copons*. En Francisco Cirera Poch vivia a la casa on ara viu en Jaume Gudayol. L'avi era carreter, transportava cotó i troques de fil. No sé exactament com va anar, però amb una colla d'emprenedors de l'època van muntar un tint a Igualada. Es van traslladar a la capital de l'Anoia i no va ser fins que els metges van suggerir a l'Antoneta, la meva germana, que anés a fer aires a un poble, que van tornar anar a Copons, però ara com a estiuejants. Es veu que el meu avi era molt aficionat a la pesca i sempre m'han dit que un dia va pescar la imatge de Sant Magí en un toll a prop del poble, però no conec bé el detall de la història.

El meu pare va comprar la casa del carrer Vilanova – una casa molt humil- i s'hi van instal·lar la meva mare, la meva germana i una amiga de Terrassa de la meva mare. A mi em van portar a viure a l'Hotel Amèrica perquè l'altra germana, la Nuri, s'acabava de casar amb el fill gran de l'hotel, el Josep, i així no hi havia perill que em pogués contagiar de tuberculosi.

La meva germana va morir molt jove, no va superar una intervenció que li van fer per combatre els danys de la malaltia. Van estar uns anys sense pujar a Copons, però després vam tornar. Recordo escoltar música en un tocadiscos a casa, les festes majors, treure a ballar les noies -crec que la gent del poble m'havia casat amb més d'una noia, però també recordo les carabasses que més de dues i de tres m'havien regalat!, el cine, les sardanes... Devia tenir uns tretze o catorze anys. Els records d'aquells anys són una mica borrosos. L'adolescència més tardana la vaig passar a Igualada, va ser quan vaig començar a festejar amb l'Inès i quan vaig fer la mili. Vaig passar un any i mig a la marina, a Cartagena. Com que aleshores no pujàvem, els pares van llogar la casa als de Cal Tardà.

El meu pare va morir deu dies després que tornés de la mili i nou mesos després ens casàvem. A principis dels anys 70, quan vam tenir la Francina i el Màrius -l'Albert va venir més tard- vam decidir recuperar la casa de Copons i anar-hi a estiuejar. La casa-remei es va convertir en la casa-esbarjo. L'Inès va fer molt bona amistat amb la Cisca, la veïna que estava casada amb el Cisco de Cal Ferrer, i vam fer moltes coses junts. El Cisco i jo netejàvem camins i zones per poder anar a fer trial i la Cisca i l'Inès passaven hores amb la canalla. Quan va morir la Cisca va ser un punt d'inflexió important, però vam trobar altres persones amb qui vam compartir estius molt bonics i alegres.

Copons ha estat un marc que m'ha permès desconnectar de la feina i on he intentat trobar distraccions que em permetessin passar bones estones. La moto de trial va ser el primer esbarjo que em va permetre fer colla amb altres homes del poble, autòctons i estiuejants. Les sortides i les estades al Pirineu amb tota la colla de trialers són records boníssims! Ens ho passàvem molt bé, rèiem molt i fèiem moltes bestieses, però també vam ser capaços d'organitzar uns trials que portaven a Copons els millors trialers de l'època.

La música, el tennis taula, el billar de caramboles, l'hort al pati de casa, les caramelles, el teatre, la recuperació de les fonts, l'artefacte per coure el xai... Una cosa portava a l'altra i a vegades alguna fal·lera no durava gaire temps. Algunes aficions eren més solitàries, d'altres més compartides i més conegudes pels veïns i veïnes. (segueix al darrere)

Tenim una secció de savis. Sabem què és la Saviesa?

La majoria dels psicòlegs diferencien la saviesa de les habilitats cognitives que es mesuren en els exàmens d'intel·ligència. La saviesa és una característica personal que pot anar-se desenvolupant al llarg de la vida.

La saviesa és: «La forma correcta d'aplicar el coneixement» i va molt més enllà que el mateix intel·lecte. És l'adaptació a la Vida.

Així doncs, la saviesa o sapiència és un atribut de l'ésser humà que li permet prendre decisions justes, equilibrades i posar el coneixement en acció. La saviesa permet obtenir conclusions que ens donen un major enteniment, major reflexió. Ens ajuda a discernir la veritat, i sobre el que és bo i el que és dolent.

Per la nostra secció de Savis del Camí Ral hi han passat una vintena de coponencs, i en tots ells segur que hi heu pogut intuir les virtuts dels savis: fortalesa, laboriositat, serenitat, paciència, diligència, grandesa d'ànim, veracitat, no aïllament, justícia, prudència...

El savi d'avui és en Jordi Cirera.

Ell es presenta com un simple estiuejant, però si hi penseu una mica veureu que reuneix les virtuts dels savis: laboriositat, paciència, fortalesa, sociabilitat, reflexió, prudència... tot un savi adaptat a la vida i a la d'estiuejant.

L'aligot comú

Jordi Rodellar Fustero

La feina quedava a Igualada, de petit vaig començar a treballar al tint del meu pare, però no m'agradava estar entre parets i finalment vaig acompanyar el comercial que repartia les filatures tintades cap a Manresa i altres ciutats. Això em va despertar l'interès per l'automoció i vaig començar a treballar en un dels tallers mecànics més importants d'Igualada, Cal Bonet (el Juanito li deien). Recordo que esperàvem a canviar l'oli dels cotxes a la una del migdia, perquè era quan plegaven les dones de Cal Biosca i així, estirats per terra, miràvem el motor del cotxe i de reüll alguna cosa més... Érem joves!

Més tard vaig obrir un taller de reparacions de cotxes i em vaig dedicar a l'automoció. Molta gent de Copons em portava el cotxe perquè li reparés o li canviés l'oli. Més endavant, vaig voler fer com el meu avi i el meu pare, tots dos havien construït un bloc de pisos a Igualada i em va agafar la fal·lera de la construcció. Va sortir bé i ho vaig gaudir. Vaig tenir la sort de poder treballar al costat del paleta més artista que mai hagi conegut, el Pere Aguilera - bon amic que també em va seguir la fal·lera de les fonts. Amb ell vam arreglar la font del Freixe durant els caps de setmana, mentre els dies de cada dia arrancàvem la fonamentació del bloc d'oficines del Passeig Verdaguer, 40.

Però la feina, com dic, queda a Igualada i a Copons encara hi ha espai i bons amics per poder envellir en un marc que es manté gairebé igual que en els meus records. Quina sort ser part del poble! ❀

Vigilant constant de l'entorn de Copons, fascina amb el seu vol serè i la seva mirada penetrant. Aquesta au rapinyaire, essencial per al control de plagues, simbolitza l'equilibri natural dels nostres paisatges.

L'aligot comú, de nom científic *Buteo buteo*, és una de les aus rapinyaires més comunes d'Europa, però no per això deixa de ser un dels ocells més fascinants i captivadors del nostre entorn. Amb la seva silueta robusta i les ales amples, es pot veure sovint planejant en cercles tranquils al cel o observant des de talaies com pals de la llum o arbres solitaris. És una rapinyaire de mida mitjana, que pot arribar a una longitud d'entre 50 i 57 centímetres, amb una envergadura alar de 113 a 128 centímetres.

Aquestes dimensions li donen una presència imponent al cel, destacant per la seva silueta característica, amb les ales amples i arrodonides que formen una V lleugerament elevada durant el vol. El seu pes varia segons el sexe, sent els mascles més lleugers, entre 525 i 1.183 grams, i les femelles més grans, de fins a 1.364 grams. Aquesta diferència és habitual entre les aus rapinyaires i respon a les necessitats pròpies de cada sexe durant la reproducció i la caça.

Amb una longevitat documentada de fins a vint-i-vuit anys, l'aligot és un autèntic veterà dels nostres cels. El seu plomatge, extremadament variable, fa que no hi hagi dos exemplars iguals: des de tons marrons foscos fins a patrons més clars, amb zones ventrals que poden arribar a ser quasi blanques. Aquesta diversitat el converteix en un dels rapinyaires més fàcilment identificables i alhora un dels més confosos amb altres espècies semblants, com l'aligot vesper o l'àliga calçada.

El cap, sovint més fosc, destaca per la seva grandària arrodonida i el coll curt, que li confereix una aparença compacta i poderosa. Tant el bec com les potes són mostres de la seva adaptació com a depredador: el bec és fort i fosc, mentre que la cera i les potes tenen un intens color groc que ressalta entre el seu plomatge. A les ales, una franja fosca al llarg de la vora posterior és una de les seves senyes d'identitat. Amb un crit característic que sembla un miol prolongat i planyívol, l'aligot comú és fàcilment reconeixible fins i tot sense veure'l. Aquest so, que sovint s'escolta quan sobrevola o mentre es comunica amb altres exemplars, és únic entre les rapinyaires i esdevé una de les maneres més immediates d'identificar-lo al camp.

Sovint, els aligots s'observen des de talaies elevades, com pals elèctrics, arbres o senyals de trànsit, des d'on escanegen el terreny a la recerca de preses. Quan detecten moviment, s'hi llancen amb precisió, aprofitant la sorpresa per capturar la seva víctima. També és habitual veure'ls planejant a baixa altura per sobre de camps o boscos, explorant possibles oportunitats de caça.

L'aligot comú és un depredador versàtil que adapta la seva dieta a les oportunitats que li ofereixen el territori i les estacions. En el seguiment de nius a Catalunya s'ha observat que els micromamífers com els talpons representen més del 70 % de les seves preses, seguit d'ocells i rèptils en menor proporció. A la primavera, la seva dieta s'amplia a preses més grosses, com conills joves o llargardaixos, mentre que a la tardor augmenta el consum d'insectes com saltamartins, altres insectes i cucs de terra. Aquest patró de consum destaca la seva capacitat d'adaptació als canvis estacionals.

Durant l'hivern, quan els recursos són més escassos, l'aligot no dubta a alimentar-se de carronya, sovint d'animals atropellats que troba als marges de les carreteres. Aquest comportament, tot i ser pràctic, també comporta riscos, ja que l'exposició a zones humanitzades el fa més vulnerable a accidents. Aquest comportament alimentari no només assegura la seva supervivència, sinó que el converteix en un aliat ecològic pels humans. Controlant les poblacions de rosegadors i altres plagues, l'aligot contribueix a mantenir l'equilibri natural dels ecosistemes i, alhora, beneficia l'agricultura.

Molta gent de pagès, però, confon els aligots amb les àligues. Aquesta percepció errònia, combinada amb el fet que l'aligot sovint s'observa prop d'espais humanitzats, l'ha convertit en una víctima fàcil dels furtius per creure, erròniament, que afecta les espècies de caça com conills, perdius i tudons, entre d'altres. Molts han intentat exterminar-lo, fet que, juntament amb l'espoli de nius, va provocar un descens significatiu de les seves poblacions en determinades zones. Per sort, les mesures de protecció aplicades en les darreres dècades per les lleis de protecció de les aus han permès recuperar-ne els efectius.

L'aligot comú és un dels rapinyaires més adaptables i pot trobar-se gairebé a tot Catalunya. Prefereix els mosaics agroforestals, on es combinen boscos heterogenis amb camps oberts, però també ha après a viure en zones humanitzades, com plantacions de pollancre i línies d'arbres aïllades. Aquest tipus d'hàbitat li proporciona tant talaies per caçar com zones tranquil·les per criar. A Copons és fàcil observar-lo sobrevolant planes i turons, especialment durant el dia, quan patrulla

a la recerca de preses. Durant l'època de cria selecciona arbres alts i tranquils, sovint prop de zones humanitzades, fet que facilita el seu albirament.

Tot i que gran part de la població d'aligots a Catalunya és sedentària, l'arribada d'exemplars procedents del centre i nord d'Europa fa que, a l'hivern, la població augmenti significativament. Entre setembre i novembre, els aligots transpirinencs es desplacen cap al sud, coincidint amb les primeres fredorades. Aquest fenomen es repeteix a la primavera, el pas prenupcial d'exemplars migrants té el seu pic al març. A l'hivern, la seva presència és especialment notable en zones de clima més suau, on troben recursos tròfics abundants com les planes del nord-est de Catalunya i les terres de Ponent.

Durant el període de cria, que s'inicia a finals de febrer, l'aligot comú protagonitza vols acrobàtics i rituals d'aparellament que inclouen cercles elevats al cel i descensos en picat. Els nius, situats en arbres d'entre 3 i 25 metres d'alçada, són construïts amb branques seques i recoberts de fulles fresques. També poden reutilitzar nius antics d'altres espècies. Les femelles ponen entre 2 i 4 ous a finals de març o principis d'abril, que són covats durant uns 33-38 dies per ambdós sexes. Els polls romanen al niu fins a les 6-8 setmanes de vida i després comença un període d'emancipació en què sovint s'observen juvenils pidolant aliment als adults mentre aprenen a caçar.

L'aligot comú no sempre es veu beneficiat per la proximitat a zones humanitzades. A Copons he presenciat de prop els riscos que comporta la utilització de torres elèctriques com a talaies per a caçar. A la serra de cal Queta vaig trobar en dues ocasions aligots electrocutats a la mateixa torre, una torre de bifurcació d'una línia de mitja tensió. A més, en una torre propera de la mateixa línia, vaig localitzar una àguila marcenca morta per electrocució, una espècie sobre la qual vaig escriure un article al número 47 de Camí Ral (gener de 2019). Amb l'ajuda de l'ornitòleg Naike Abad vam contactar amb els Agents Rurals de la Generalitat de Catalunya, que van obrir expedients sobre aquestes torres elèctriques. Gràcies a aquesta intervenció, la companyia de la xarxa elèctrica va haver d'aplicar mesures de protecció en tres torres i en l'actualitat s'estan evitant així noves morts d'aligots, àguiles i altres aus rapinyaires de grans dimensions que comparteixen el mateix hàbitat.

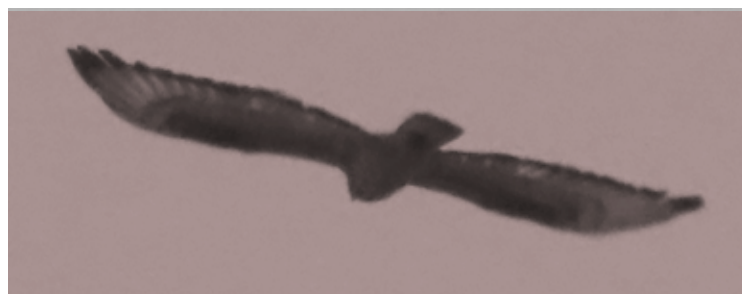
Torre elèctrica de mitja tensió protegida per rapinyaires a la serra de cal Queta

JORDI RODELLAR FUSTERO

Pal de la línia elèctrica protegida per rapinyaires a la serra de cal Queta

JORDI RODELLAR FUSTERO

Aligot en vol per sobre de la serra de cal Queta

JORDI RODELLAR FUSTERO

A més de la seva importància ecològica, els rapinyaires com l'aligot comú han ocupat un lloc especial en l'imaginari de diverses cultures. Sovint associats amb la vigilància i la força, aquests ocells han estat considerats missatgers entre el món terrenal i el diví. La presència de l'aligot comú a Copons és un recordatori viu de la riquesa natural que ens envolta i de la responsabilitat compartida per preservar-la. Aquest vigilant infatigable dels nostres cels no només actua com un controlador natural de plagues, sinó que també encarna l'harmonia entre el món humà i la natura. Garantir la seva supervivència no és només protegir una espècie: és assegurar la continuïtat d'un ecosistema equilibrat i saludable que beneficia totes les formes de vida. 🌸

Bibliografia

- *Guia de rapinyaires de Catalunya*. Fran Trabalon i Àlex Ollé. Cossetània Edicions
- *Guia de camp dels ocells a Catalunya*. Carlos Álvarez-Cros i Fran Trabalon. OMEGA, 2017
- *Els ocells*. Col·lecció Conèixer la natura amb Jaume Sañé. Cossetània Edicions.

EL WALKMAN

EL RASPALL DE DENTS ELÈCTRIC

Montserrat Serra Piñón

Els invents són troballes que resolen determinats problemes o necessitats. Poden ser buscats o bé trobats per casualitat. Anem a redescobrir l'origen d'algun d'aquests invents, molts dels quals ens han facilitat la vida.

Avui parlarem del “walkman” o reproductor portàtil.

Possiblement les noves generacions no n'hagin vist mai cap o, si l'han vist, el veuen com un aparell vintage que els seus pares i mares utilitzaven per poder escoltar música de manera individual. Actualment existeixen un munt de plataformes on poder escoltar milions de cançons, per això és important fer un petit repàs d'aquest aparell que per a les persones de la meua generació era d'allò més guay!

El *walkman* és el nom que la companyia Sony va popularitzar, ja que va ser qui va treure al mercat el primer reproductor portàtil de música. Tot i la seva gran popularitat, no va ser creat per a ús comercial, ja que l'enginyer que va dissenyar-lo ho va fer a petició del cofundador de Sony, el Sr. Masaru Ibuka. Aquest volia un reproductor de cassettes que fos petit per poder portar-lo a tot arreu i poder escoltar òpera quan viatjava en avió. Així va ser com l'enginyer Nobutoshi Kihara (1926-2011), que treballava per Sony, va idear-lo.

Tot això va passar l'any 1978 i va ser durant l'any 1979 que la companyia Sony el va comercialitzar, primer al Japó i després a altres països d'arreu del món. Però, com ja ha passat amb altres invents, altres companyies també van començar a fabricar els seus propis reproductors de cassettes portàtils.

Durant la dècada dels vuitanta, la seva popularitat es va disparar i tot-hom en tenia un... o gairebé tothom. Però va arribar la dècada dels noranta i el *walkman* va ser substituït pel reproductor de CD.

Una dada important: la companyia Sony va deixar de fabricar-lo el 24 d'octubre de 2010. 🌸

I també del raspall de dents elèctric.

Primer de tot farem un petit repàs dels orígens del raspall de dents, conegut com a raspall manual.

Aquest prové de Xina i data de l'any 1500. Estava fabricat amb pèls d'animals que s'unien a un os de marfil. Anys més tard, els mercaders el van introduir a Europa i estava reservat només a reis i a la noblesa. Això es devia al seu elevat cost de fabricació, ja que a Europa s'utilitzava pèl de cavall i també marfil.

A partir d'aquí, el raspall va anar evolucionant fins que el 1930 els Laboratoris DuPont van inventar el niló (més conegut com a “nylon”). El 1950, aquest laboratori va millorar els filaments, fent que aquests fossin més suaus.

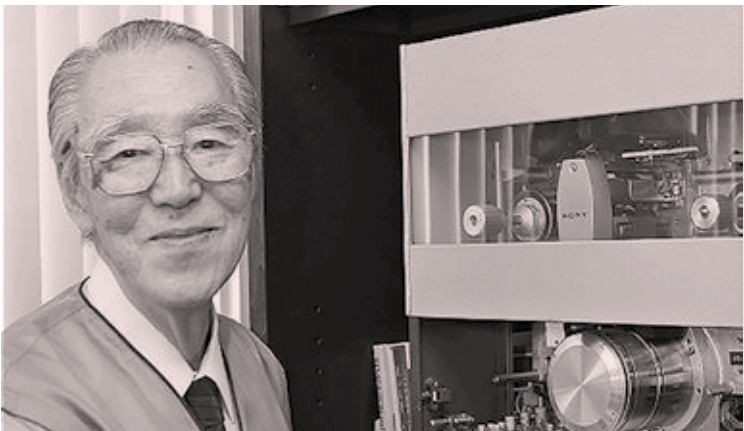
Ara és quan ja arribem al raspall de dents elèctric. Fou creat amb la finalitat de facilitar la neteja bucal a persones que utilitzaven aparells ortodòntics o que tenien algun tipus de limitació física. El seu creador fou un metge suís anomenat Phillipe Guy-Woog.

El 1959 va arribar als Estats Units i va sortir a la venda el 1960 amb la novetat que es podia connectar a la corrent elèctrica.

Actualment hi ha al mercat una gran varietat de raspalls elèctrics. També s'han fet estudis sobre la seva eficàcia. Alguns d'aquest estudis, però, recalquen que no és el fet de que el raspall sigui elèctric o manual, sinó que la seva efectivitat recau en la manera de raspallar-se, en el temps que hi emprem i també en la constància de fer-ho com a mínim tres cops als dia. 🌸

Primer Walkman de la marca Sony

Nabutoshi Kihara

Phillipe Guy-Woog / Raspall de dents elèctric (model antic)

LA BALADA D'ISAÏES KLEIN

Ricard Closa

L'Isaïes va buidar la pipa de fusta de saüc amb dos cops secs damunt el plat de llauna abonyegat que feia servir de cendrer. Un manyoc de tabac s'abrusà un instant i després s'apagà. Més enllà de la finestra de la cabana va veure com s'acostava el seu fill, en Joshua, i va sentir com s'espolsava la neu de les botes abans d'entrar, seguit pel grinyol de la porta. A dins es va treure la parca de pell girada, es va acostar a l'estufa mig apagada i es va servir una infusió de la tetera que hi havia al damunt.

—Demà aniré a Logtown, falten queviures i planter —va dir en Joshua— Aviat caldrà posar en marxa l'hort. Me n'aniré d'hora. Estaré cinc o sis dies fora —va afegir mentre anava fent glops curts de la tassa que acabava d'agafar i deixava que el fum calent i humit li amarés la cara. Després, sense dir res més, va fer una llambregada a través de la finestra i s'enca-minà cap a la seva cambra. L'Isaïes va assentir diverses vegades amb el cap, tot i que sabia que el seu fill ja no el mirava i que encara que l'hagués vist tampoc li hauria prestat atenció. També sabia que Logtown estava lluny, però no tant, i que no calien tants dies per anar i tornar. Sabia que el noi necessitava fugir d'aquell lloc inhòspit, de la cabana exigua d'espai i d'un vell com son pare. I li va venir al cap allò que havia llegit al Llibre d'Isaïes: «*Sentiràs els fills de la teva orfenesa que et diran: aquest lloc és massa estret per mi, deixa'm espai perquè hi pugui habitar*». El vell recolzà el cap al respatllet del balancí, va tancar els ulls voltats d'arrugues com esquerdes dins la pell i rememorà temps passats. Temps en què trespava per les riberes del Chowchilla i el Fresno, passant pel sedàs la sorra dels arenys, mentre se li rostia l'esquena sota el sol a l'estiu i se li glaçaven els peus dins el riu a l'hivern, tot plegat per trobar quatre miserables palletes d'or. Tampoc demanava massa, tan sols el just per viure austerament i així poder-se quedar a la vall del Mariposa Creek. La primera vegada que la va veure des del Coll de Bretz va quedar meravellat. S'havia assegut en una pedra per fer-se una pipa i descansar una estona després de caminar tot el dia buscant un lloc on garbellar. Darrere seu, la mula remugava inquieta, fent dringar els cossis i paelles que duia penjats del llom. Davant seu, la vall s'obria ufanosa, empavesada de prats florits i boscos de ribera que flanquejaven el riu. I com si el destí l'hagués estat esperant, va poder contemplar un estol de milers de papallones alçar el vol erràtic, de sobte, emergint d'entre les roselles i els espígols, les flors de sofre i els rosers silvestres. Podia sentir l'aleteig quasi imperceptible, com una remor, i el joc entre les ales de colors i les ombres que produïen feien el mateix efecte que mirar per l'ull d'un calidoscopi. No havia vist mai res igual. Aquell espectacle el va commoure de tal manera que va decidir quedar-se en aquell lloc per sempre.

L'Isaïes no es va deixar endur mai per l'ambició que enfebrava als *forty-niners*, els altres buscadors d'or. En tenia prou amb el poc que trobava, que li donava el suficient per construir una cabana de troncs petita però confortable, en una plana entre el riu i el bosc. Omplia el plat amb el que caçava i pescava: llebres i conills, truites de riu, algun cranc i la poca vianda que podia comprar. I era feliç. Després va aparèixer en Joshua, el fill que havia tingut amb l'Ester, la dona amb qui s'havia casat i que l'havia abandonat abans de parir. El nen tenia deu anys quan va arribar, sol, esgarrinxat i mort de gana. Del farcell migrat que duia, n'havia tret un penjoll de bijuteria que l'Isaïes havia regalat a la seva dona abans que la mel del primer amor deixés d'endolcir-los. També hi duia el certificat de defunció de l'Ester i una partida de naixement. «*Papa?*» Fou l'únic que havia sabut dir la criatura.

L'endemà, l'Isaïes es va despertar més tard de l'habitual com si, inconscientment, no hagués volgut sentir el cruixir de la neu sota les rodes de la carreta en allunyar-se; estalviar-se la imatge d'en Joshua marxant, sense dir res, tan sols un gest amb el cap i la indiferència del que no es mostra ni content ni enfadat. Es va llevar amb poca esma i mentre observava com el vent feia caure volves de neu de les branques dels àlbers, va torrar pa a l'estufa i el va untar amb melmelada de mores. Va escurar el pot de vidre buit i el va netejar abans de guardar-lo. Va recordar la primera vegada que, amb en Joshua, havien anat a collir mores i n'havien fet confitura, amb força sucre, i com de galdosos els havien quedat els morros després de tastar-la.

LA BALADA D'ISAÏES KLEIN

Ricard Closa

Més tard, un sol feble com una llàntia va bastar per animar-lo a prendre's el te sota el porxo abans de carregar la mula i anar a furgar al nou areny que havia trobat, a una hora de camí riu amunt. Assegut al banc amb els peus recolzats damunt la vella soca d'arç, xarrupava la infusió tèbia. A cada glop, els ulls cansats se li afuaven i un fil de satisfacció se li dibuixava entre la barba llarga i cendrosa. Llavors va passar. Una papallona Monarca es va aturar a la puntera d'una de les botes que duia calçades. Un fet insòlit en aquella època de l'any, massa aviat perquè un lepidòpter hagués pogut completar la metamorfosi. La voliaina va mostrar les ales, quartejades com un vitrall, com si les volgués lluir i després va deixar anar un bromall minúscul de pols daurada que es va enlairar sinuós. Lentament, per no espantar-la, l'Isaïes va acostar un dit amb el propòsit que l'insecte s'hi posés al damunt, però, just quan la tenia a tocar, la Monarca va alçar el vol errant i va fugir en direcció al riu. L'Isaïes la va seguir. La papallona traçava la volada de manera irregular, seguint la ribera cap al sud. De tant en tant s'aturava, ara en un còdol folrat de neu, ara en una branca de salze, nua de fulles. Cada cop que ho feia, batia les ales un moment i just quan el vell s'hi atansava, iniciava un nou trajecte. L'Isaïes la seguia, abduït potser pel record d'aquell nen que va ser i que li quedava tan lluny. Després d'una llarga estona empaitant-la, va prendre consciència de sobte i es va adonar d'on era. En aquell indret el riu perdia força i configurava un meandre ample i calmat que després s'endinsava per una forest espessa i fosca. Va tenir la sensació d'estar fora del temps, com si s'ho mirés des de l'altra banda d'un somni. No havia estat mai en aquell lloc, sempre havia anat riu amunt, seguint la lògica del gran filó mare, que venia de l'alta vall de Yosemite. Llavors la va veure de nou, aturada en un escull, libant de la neu que havia quedat en un clot a la roca, només per un instant; després, la Monarca va iniciar de nou el vol, descompassat, i es va perdre riu avall, entre la foscúria.

Aquella nit a l'Isaïes li va costar adormir-se, no parava de donar voltes al fet extraordinari que havia viscut. Una papallona se li apareixia fora del temps que li corresponia, el feia seguir per corriols nevats que no havia trepitjat mai, ell, un vell que coneixia la contrada tan bé que l'hauria pogut dibuixar. Li havia mostrat aquell meandre de riu tan especial i que li havia semblat preciós. Llavors va pensar que, tot plegat, potser era una mena de presagi. L'endemà, encara fosc, va carregar la somera amb tots els estris per passar les greales i es va dirigir de nou al lloc on havia vist desaparèixer la papallona. Si es tractava d'un senyal o no, ho sabia ben aviat. Només li calia esbrinar si en aquell meandre de riu s'hi amagava, per alguna providència desconeguda, un areny aurífer.

Passar el garbell és una feina entretinguda i cal fer-la a consciència. Si no es fa bé, minúscules pipetes d'or es poden escapar i perdre's altre cop pel riu. L'Isaïes prou ho sabia i, per això, els seus ulls no deixaven escapar ni un polsim de mineral, estaven acostumats a escrutar cada gra de sorra, cada pedra, cada engruna de matèria que passés pel sedàs abans d'esbandir i tornar a començar. Pel que no estava preparat l'Isaïes era per trobar-se una palleta d'or com la que va aparèixer al mig del gibrell només abocar la primera palada. Una peça d'or nadiu, de la mida d'una nou, titil·lava i li feria els ulls. Atordit, es va asseure a la riba, contemplant un instant la peça d'or abans d'atrevir-se a tocar-la, mirant desconfiat a l'entorn, per aferrar-la finalment i notar com la calidesa del metall li confortava l'ànima. Malgrat el cansament i el dolor a les cames que li produïa la gelor de l'aigua, l'Isaïes va seguir sedassant palades i palades de sorra, sense fal·lera, però sense descans i amb un neguit al pit, barreja d'alegria i sorpresa. Quan se li va fer fosc havia trobat mitja dotzena d'aquelles pedres que ben bé podien pesar més de vint unces. Una autèntica fortuna.

Un cop arribat a la cabana, l'Isaïes va guardar curosament l'or dins el pot de vidre, net de confitura. Després es va asseure al balancí, exhaurit de tota força però satisfet com no s'havia sentit mai i contemplant la fulgència del metall dins el pot, va pensar en el seu fill. Es preguntava què diria en veure l'or, en saber com l'havia trobat. Es va qüestionar quina mena de pare havia estat, en què havia fallat, sense voler-ho. En Joshua havia arribat amb deu anys, només, però ja era tot un home, adobat per les batzegades de la vida. S'havia adaptat a viure al costat de son pare que no havia tingut massa cura

LA BALADA D'ISAÏES KLEIN

Ricard Closa

en cuidar-lo. Es preguntava què n'hauria fet de la seva existència, en Joshua, si no s'hagués hagut de quedar al costat del seu pare. L'Isaïes campava per entre el sentiment de culpa i la il·lusió de poder-li oferir al seu fill molt més del que li havia donat fins ara. Però també el torturava pensar que, potser aquest cop, el seu fill no tornaria.

Un dia i un altre i un altre, l'Isaïes carregava la mula amb l'albada, baixava al riu, passava el sedàs i tornava al vespre amb alguna palleta d'or. I cada nit s'asseia al balancí, contemplava l'or dins el pot, i s'anguniejava pensant en la tornada d'en Joshua, fins que es quedava ben adormit.

En Joshua va arribar a la cabana un capvespre, en aquella hora somorta en què les ombres, a poc a poc, deixen pas a la negror de la nit. Anava acompanyat de la Sara, la noia bruna i prenyada que havia conegut feia temps, a Logtown, i amb qui tenia la intenció de formar una família. Volia que l'Isaïes la conegués i els donés la benedicció i el consentiment per anar-se'n. Desfer-se de l'últim ofec abans de volar. En entrar, la porta va fer un grinyol que va sonar com un plany. A dins, l'Isaïes seia al balancí, agafat al pot de vidre, ple fins dalt de palletes d'or, amb un somriure esbossat entre la barba. A en Joshua li va semblar que dormia.

A trenc d'alba ja havia enllestit un clot prou gran, a l'ombra del vell àlber al costat del riu. Havia cavat tota la nit, sense deixar anar ni una sola llàgrima, encara que li hagués agradat poder-ho fer. Li va semblar un bon lloc on enterrar-lo. El lloc on l'Isaïes acostumava a descansar quan la calor es tornava insuportable. La Sara havia fet una creu amb un parell de llates de fusta i hi havia gravat el nom. L'un al costat de l'altra, sense saber dir res, van contemplar una estona el túmul de pedres abans de marxar. Va ser aleshores que una papallona Monarca es va aturar damunt la creu, va mostrar les ales quartejades com un vitrall, com si les volgués lluir i després va deixar anar un bromall minúscul de pols daurada que es va enlairar sinuós. ❀

Aquest conte ha estat publicat en un número especial de Narración, volum extra per celebrar la 10ª edició i que conté relats al més pur estil Pulp. Erotisme, space opera, terror, gore, espasa i bruixeria, western i molt més. Amb relats d'Inés Macpherson, Josep Sampere, Júlia Díez, Ester Enrich, Rafa Moya, Ricard Closa, Jordi Vendrell i il·lustracions de Javi Remiseiro, Albert Vendrell, Nat Guix, Gerard Freixes, Joana Sardà, Nil Morist i Edu lee.

Narración és una associació sense ànim de lucre pel foment de l'escriptura, la il·lustració i qualsevol altre moviment artístic relacionat i que publica una revista col·laborativa de relats i contes il·lustrats, amb una trajectòria de més de 7 anys de vida, 10 números i més de 100 participants en total.

A més a més, emet un programa de ràdio mensual, també en format pòdcast, que va per la quarta temporada i que conserva la mateixa filosofia col·laborativa i de qualitat de la revista. A Copons els hem pogut veure en les darreres edicions del Festival Mort de Riures editant en directe un pòdcast especial dedicat a la mort.

Els podeu seguir aquí: <https://narracion.com/>

Les 7 diferències

Montserrat Serra Piñón

Transports

Telèfon informació general: 012

ALSA

Telèfon: 902 42 22 42
Web: www.alsa.es

Andorra – Barcelona

Andorra	Copons	Barcelona
05:50 h	08:27 h	09:45 h
15:50 h	18:33 h	20:00 h

Barcelona – Andorra

Barcelona	Copons	Andorra
07:30 h	08:48 h	11:40 h
15:00 h	16:18 h	19:15 h

HISPANO IGUALADINA - MONBUS

Telèfon: 902 29 29 00
Web: www.igualadina.com

De dilluns a divendres

Calaf – Igualada

Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.
06:40 h	07:00 h	07:23 h	07:30 h
13:45 h	14:00 h	14:13 h	14:30 h
16:00 h	16:15 h		16:35 h

Igualada – Calaf

Igualada E.	Igualada H.	Copons	Calaf
11:15 h		11:32 h	11:42 h
15:15 h		15:32 h	15:42 h
18:00 h		18:17 h	18:27 h

Dissabtes

Calaf – Igualada

Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.
8:00 h	8:15 h	8:33 h	8:35 h
15:15 h	15:27 h	15:38 h	15:40 h

Igualada – Calaf

Igualada C.	Igualada E.	Av. Barcelona	Igualada H	Copons	Calaf
12:00 h	12:10 h	12:12 h	12:14 h	12:27 h	12:37 h
	18:45 h			19:15 h	19:30 h

TAXIS

Parades a Igualada: Passeig Verdaguer, s/n
Servei Taxi 24 hores: Carles Queraltó, Tel. 670 296 675

CLIC.CAT

Servei de transport a demanda en vehicle de 7 places pels habitants dels municipis de la Mancomunitat de l'Alta Segarra: Copons, Calaf, Calonge de Segarra, Castellfolit de Riubregós, els Prats de Rei, Pujalt i Sant Martí de Sesgueioles.

De dilluns a divendres de 08:00 h a 16:00 h.
El servei només es presta si s'ha sol·licitat amb antelació.

Com fer la reserva indicant la parada d'origen i la de destinació:

- * Baixar l'aplicació "clic.cat" al mòbil i demanar el servei.
- * Fer la petició des de l'oficina d'Atenció al Ciutadà de l'Ajuntament.

Desplaçaments entre els municipis de la Mancomunitat i a Igualada.

www.copons.cat

Ajuntament de Copons
Atenció presencial
dilluns, dimecres i divendres
de 9h a 13h.
Dimarts i dijous atenció telefònica.

Telèfons d'interès

Ajuntament de Copons copons@copons.cat	93 809 00 00
Consultes sobre salut	061
Consultori Mèdic	93 809 01 50
Assistentia Social	93 809 00 00
Àrea Sanitaria Rural	93 805 38 18
Associació Defensa Forestal	93 809 00 00
Bombers (emergències)	112
Ambulàncies i Emergències Mèdiques	112
Mossos d'Esquadra (emergències trànsit)	112
Mossos d'Esquadra (Igualada)	93 875 98 40
Protecció Civil Igualada	93 803 12 34
Repsol Butano	93 803 15 17
Avaries gas	900 55 50 00
Fecsa	902 702 115
Aigua de Rigat - Avaries	900 100 365
Aigua de Rigat - Atenció client	900 100 364
Telefònica - Avaries	1002
Antena col·lectiva	93 805 30 94
Correus	93 869 85 94
Oficina Consorci Turisme Alta Anoia	93 868 03 66
Escola Quatre Vents	93 809 01 42
Bàscula pública	93 809 00 00
Bibliobús Montserrat b.Montserrat@diba.es	616 98 83 52

Col·labora amb Camí Ral: Fotografies, opinió, retalls d'història, actualitat, esports...

Termini de recepció d'escrits pel Camí Ral d'estiu:
20 de juny.

Termini de recepció d'escrits pel Camí Ral d'hivern:
30 de novembre.

Ens ho pots enviar per correu electrònic:

elbt.camiral@copons.cat

Nou mail

Codi editorial

1. Camí Ral és una revista que edita l'Ajuntament de Copons i la posa al servei de les entitats i ciutadania.
2. Camí Ral és un canal transmissor de l'actualitat del municipi, però també una eina de recuperació de la memòria oral i la història del municipi.
3. Els continguts de l'edició els decideix el Consell Editorial.
4. Les seccions, les mides i característiques dels articles formen part de les competències del Consell Editorial.
5. La revista compta amb un nodrit equip de col·laboradors coordinat pel Consell Editorial. Els articles i imatges s'elaboren i s'aporten de forma altruista.
6. El contingut de les notícies d'actualitat l'assumeix el Consell Editorial i el propi Ajuntament, en condició d'editor. Pel que fa a entrevistes, reportatges, articles d'opinió o altres notícies, la responsabilitat, en primera instància, serà sempre de la persona que ho signi.
7. Qualsevol lector que detecti algun error en la publicació podrà exercir el dret a rèplica, aplicant un criteri de proporcionalitat d'acord amb la llei.
8. El contingut dels articles sempre haurà de ser respectuós amb les persones, les entitats i les institucions. En cas contrari, no es publicarà.

CEDIDES PER MARIA GRÀCIA CARRERAS VERDAGUER

